

Σωκράτη Μιχ. Οικονόμου

Ο Αληζότ
Αγάς-Πασάς Μπέης
& η ονομασία του χωριού μας

Ιστορική έρευνα

Ιωάννινα 2013

Σωκράτη Μιχ. Οικονόμου

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Α. ΕΙΣΑΓΟΓΗ: 55194
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ 17-7-2013
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ.

Ο ΑΛΗΖΟΤ
ΑΓΑΣ-ΠΑΣΑΣ ΜΠΕΗΣ
ΚΑΙ Η ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

(Ιστορική έρευνα)

Ιωάννινα 2013

© Σωκράτης Μιχ. Οικονόμου

Σωκράτης

Γεωργιάτσος Πωγωνίου

τ.κ. 44 006 Κεφαλόβρυσο Ιωαννίνων

Νικ. Πανούση 22

τ.κ. 45 333 Ιωάννινα

Τηλέφωνα:

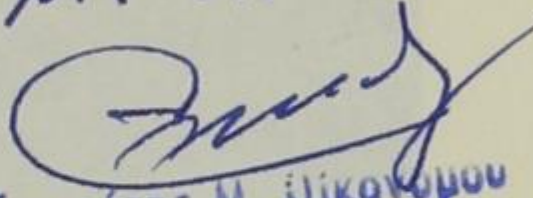
26530 41128

26510 22893

6942 825123

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΥΡΑ

Στη Δημοτική
βιβλιοθήκη Κόνιτσας
ΜΕΤΙΧΗ

Σωκράτης Μ. Βεκούφου

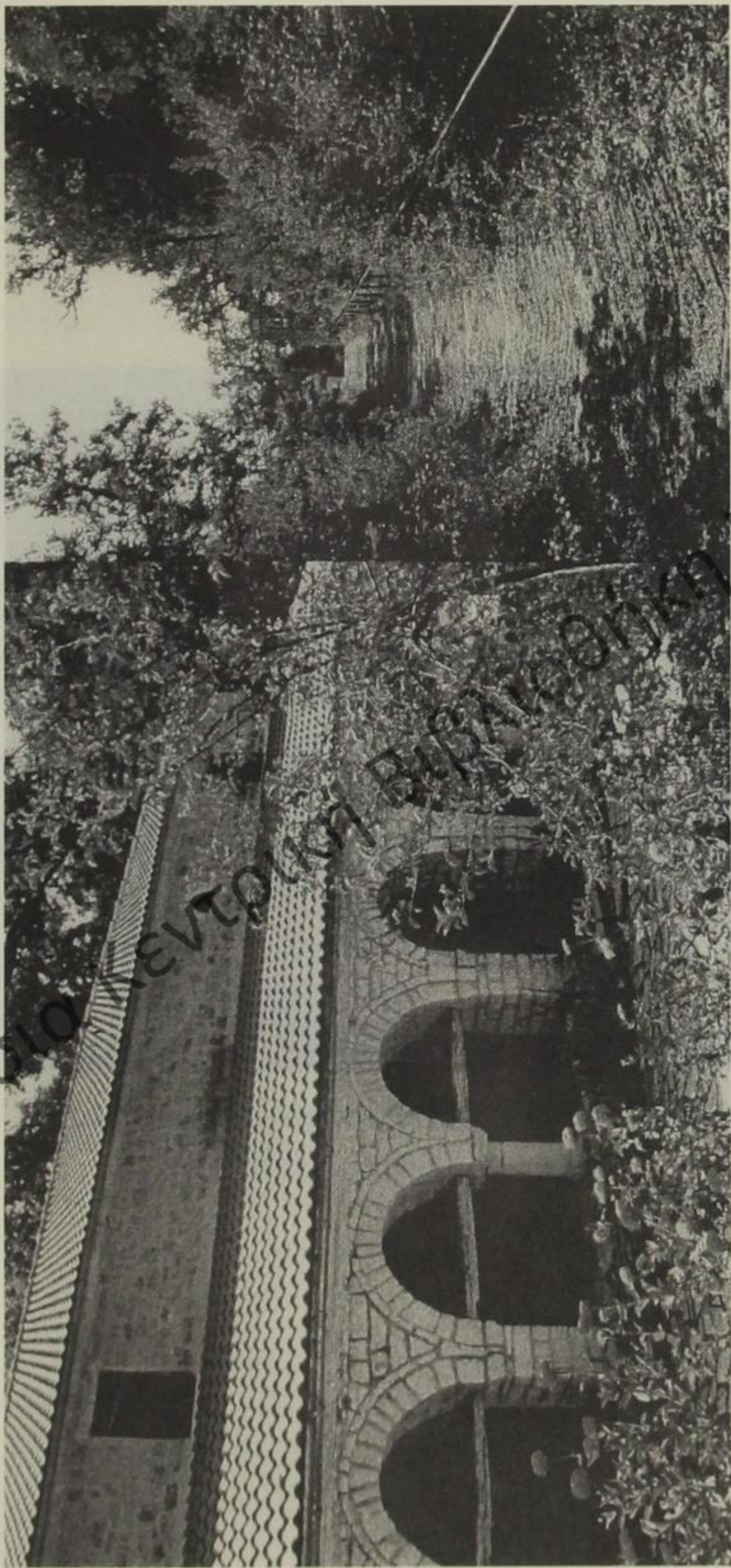
Αφιερώνεται
στους απανταχού
“Τεροπλατανίτες”

Επιμόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΕΜ Διευθυντής
Βιβλιοθηκών Κόνιτσης
Κόνιτση

Επιπρόεδρος

Επιπρόεδρος Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσης

Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου Γεροπλατάμου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ενημερωτικό 13
Δίγα λόγια από την Παναγιώτη Κωνσταντή
- Μπούρη 13

Το μνημείο των πεσόντων του 1940 (18/11/1940)
Στη βίγλα Γεροπλατάνου

11. Οι Μάχηδες και τα παιδιά τους 25
12. Ουκλαμάνοι του Δαλζός - παλιά 27
13. Κατά συνέπεια τα παιδιά του 27
14. Τ' αρεσκιά των Μπέηδες 38
15. Περιμένοντας, στο Αποθνήσκιο 41
16. Ανασφάλαιστη 42

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ενημερωτικό	13
Λίγα λόγια από την Πηνελόπη Κυργιάννη - Μπούρη	15

Κεφάλαιο Α΄

1. Ιστορική έρευνα	19
Ο Αληζότ Αγάς-Πασάς Μπέης και το χωριό μας	
2. Παρένθεση.....	21
3. Ο Αληζότ Πασάς	25
4. Το πραξικόπημα και ο Αληζότ πασάς και το τσεφλίκι (τσιοφλίκι-ονομασία του χωριού)....	26
5. Μετονομασία του χωριού μας	28
6. Συνεχίζοντας την έρευνα	29
7. Τα επακόλουθα	30
8. ΣΤΑΪΚΟΣ - Ιστορική οικογένεια	31
9. Απίστευτη ιστορία	35
10. Τα μπέϊκα χωράφια	36
11. Οι Μπέηδες και τα παιδιά τους Οι κληρονόμοι του Αληζότ - πασά	37
12. Κατά σειρά τα παιδιά του	37
13. Τ' αρσενικά των Μπέηδων	38
14. Περιμένοντας στο λεοφωρείο	41
15. Ανακεφαλαίωση	43

Κεφάλαιο Β΄

(Απογραφή - Στατιστικοί πίνακες)

16. Η απογραφή	44
17. Η Στατιστική	45
18. Οι Στατιστικοί πίνακες	46

Κεφάλαιο Γ΄

19. Πορτραίτα Ευεργετών	49
20. Βιογραφία Γεωργίου Κ. Γαγάρη	50
21. Βιογραφία: Το Τζέρμπειο Ίδρυμα και ο Παπά - Δημήτρης Τζέρμπος	58
22. Σαν επίλογος	61
23. Βιβλιογραφία	68
24. Χάρτης Περιοχής Γεροπλατάνου.....	70
25. Βιογραφικό Συγγραφέα Σωκ. Οικονόμου.....	71

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ

Στο μικρό αυτό απλό πόνημα αναφέρονται δύο ιστορικές έρευνες για το χωριό μας.

A) Η μία είναι μια έρευνα για την ονομασία του χωριού μας από τον Αληζότ-πασά.

Είναι μια μικρή έρευνα, για το χωριό μας, αλλά και τα γύρω χωριά της Επαρχίας μας, τα πολυαίμακτα και πολυπαθή, που έχουν υποστεί επί αιώνες την πίεση των διαφόρων κατακτητών και που αντιστάθηκαν στις βίαιες πράξεις του εξισλαμισμού και δεν αλλοιώθηκαν εθνολογικά.

B) Οι δύο άλλες εργασίες είναι πορτραίτα των ευεργετών του χωριού μας, η μια είναι ανάπτυξη από την εφημερίδα «ΠΡΩΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ» Ιωαννίνων (Πέμπτη 14 Μαρτίου 2013), και αναφέρεται στον αείμνηστο Γεώργιο Κ. Γάγαρη, Δημοσιογράφο και βουλευτή (1869- 1954), και η άλλη είναι ανάπτυξη από το βιβλίο μου «Ο ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΣ» που αναφέρεται στο μακαριστό Οικονόμο Παπά- Δημήτρη Τζέρμπο (1888-1965) (Ιωάννινα 2007).

Είναι το μικρό αυτό ολιγοσέλιδο βιβλίο, μια ένδειξη αγάπης και ευγνωμοσύνης προς τον τόπο μας, που γεννηθήκαμε και μεγαλώσαμε, για να θυμούνται οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νέοι.

Σωκράτης Μιχ. Οικονόμου

Γεροπλάτανος

Φεβρουάριος 2013

100 χρόνια ελευθερίας 1913 -2013)

Πηνελόπη Κυργιάννη - Μπούρη

Λίγα λόγια για το βιβλίο του Σωκράτη Οικονόμου:

Ο ΑΛΗΖΟΤ ΑΓΑΣ - ΠΑΣΑΣ ΜΠΕΗΣ

και η ονομασία του χωριού του

«ΑΛΗΖΟΤ ΤΣΕΦΛΙΚΙ» περιοχής άλλοτε Ζαγορίου.

Σημερινός Γεροπλάτανος.

Άλλο ένα βιβλίο πρόσθεσε στο συγγραφικό του έργο ο αγαπητός φίλος και συνάδελφος Σωκράτης Οικονόμου το οποίο διαβάζοντάς το και ευχαρίστηση προσφέρει στον αναγνώστη και τις ιστορικές γνώσεις του πλουτίζει.

Ως πρώτιστον μου έρχεται στο νου η φιλοπατρία του Έλληνα Ηπειρώτη, ο οποίος μη δυνάμενος να ικανοποιήσει στον άγονο τόπο του τις δυνατότητες με τις οποίες η φύση τον επροίκισε, άνοιγε τα φτερά του και ξενιτεύονταν εντός ή εκτός του Ελλαδικού χώρου για ένα καλύτερο, όπως συνηθίζεται να λέγεται, μέλλον.

Όσο όμως κι να απομακρύνονταν είτε κοντύτερα είτε μακρύτερα η σκέψη του και η ψυχή του φρερούγιζε στη γενέτειρά του, τον τόπο του, στις ρίζες του.

Κι όποια κι αν ήταν τα καζάντια του μικρά ή μεγάλα, πνευματικά ή υλικά τα έφερνε στον τόπο του τα διέθετε ανάλογα και ένιωθε καμάρι και ικανοποίηση για αυτή του την επιλογή.

Άλλος τρόπος εκδήλωσης της φιλοπατρίας του Έλληνα Ηπειρώτη είναι η αναζήτηση της προέλευσής του, του τόπου του, της εις βάθος αναζήτησης του ονόματος του χωριού του, παλιού ή τωρινού. Αυτή λοιπόν η ανησυχία, η περιέργεια και το ενδιαφέρον

ώθησε τον συγγραφέα Σωκράτη Οικονόμου στην ιστορική έρευνα και στη συγγραφή του παρόντος βιβλίου του με τίτλο: «ο Αληζότ, Αγάς - Πασάς Μπέης» στον οποίο οφείλεται η παλιά ονομασία του χωριού του.

Γυρίζοντας πίσω, στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, κατά τα οποία οι Αγάδες και οι Μπέηδες αλώνιζαν τον τόπο μας, ερευνά και ψάχνει κι όπως ο ίδιος αναφέρει στο βιβλίο του, ξεκινώντας από αβάσιμες ενδείξεις. Η επιμονή όμως στις προσπάθειές του και η συστηματική του έρευνα έφερε το αναζητούμενο αποτέλεσμα.

Ο νεώτερος Γεροπλατανίτης σήμερα γνωρίζει την εις βάθος ιστορία του χωριού του.

Ο Σωκράτης γνήσιος Γεροπλατανίτης, γέννημα και θρέμμα όπως συνηθίζεται να λέγεται, λάτρης του χωριού του, έχει παραασχοληθεί με τις ρίζες του. Όχι πριν από πολλά χρόνια είχε εκδόσει και άλλο βιβλίο αφιερωμένο στο χωριό του και στους χωριανούς του.

Για πολλά χρόνια εξέδιδε την εφημερίδα «Η Φωνή του Γεροπλατανίου» κάτι που σπάνια συμβαίνει μεμονωμένα σε χωριό. Μ' αυτό τον τρόπο έβγαζε το χωριό του από την απομόνωση, το έκανε γνωστό και συγχρόνως διατηρούσε την επικοινωνία του χωριού με τους απανταχού ξενιτεμένους.

Ο Γεροπλάτανος είναι σήμερα ένα από τα πιο ζωντανά χωριά της περιοχής. Τον αισθάνομαι σαν δεύτερο χωριό μου, γιατί εκεί υπηρέτησε επί έξι ολόκληρα χρόνια ως δασκάλα, στα πρώτα χρόνια της σταδιοδρομίας μου κι έχω τις καλύτερες από εκεί αναμνήσεις. Η αγάπη των κατοίκων και η εκτίμηση στο πρόσωπό μου με κάνουν να διατηρώ και τώρα την επικοινωνία μου. Θυμάμαι έντονα και με αγάπη τους μαθητές μου, πα-

ρακολουθώ τη σταδιοδρομία τους και νιώθω χαρά και συγκίνηση, όταν στο κάθε αντάμωμα εισπράττω αγάπη, σεβασμό και εκτίμηση.

Το χωριό τους το κρατούν σε ακμή, γιατί σέβονται και ζουν το παρελθόν. Τα ήθη και έθιμά τους, τα πανηγύρια τους τα παραδοσιακά, τα ζιαφέτια τους. Στις ονομαστικές τους γιορτές ανοίγουν διάπλατα τις πόρτες τους, όπως παλιά συνηθίζονταν.

Ο κάθε περαστικός εντυπωσιάζεται από την όλη εικόνα του χωριού. Από την καθαριότητα των δρόμων την οποία οι ίδιοι οι χωριανοί τη φροντίζουν, από τα καλοδιατηρημένα και νοικοκυρεμένα σπίτια τους, από την ωραία πλατεία τους, από τον πανύψηλο πλάτανο που την σκιάζει και φιλοξενεί τους χωριανούς κατά τους θερινούς μήνες για το ανάλογο «μοχαμπέτι».

Συγχαρητήρια σου ανήκουν φίλτατε Σωκράτη για όλες σου τις προσπάθειες και για το εν λόγω ολιγοσέλιγο, όπως το αποκαλείς βιβλίο σου. Μην σταματάς λοιπόν την πένα σου, γιατί τα γραφόμενά σου, είτε είναι βιβλίο, είτε είναι άρθρα σε περιοδικά και εφημερίδες δίνουν στον αναγνώστη ευχαρίστηση και πλουτίζουν τις γνώσεις του.

Νάσαι καλά και να συνεχίζεις. Πιστεύω πως έχεις πολλά ακόμη να μας πεις.

Η συνάδελφός σου και φίλη σου
Πηνελόπη Κυργιάννη - Μπούρη

Η κ. Πηνελόπη Κυργιάννη - Μπούρη, είναι συνταξιούχος δασκάλα και αρθρογραφεί τακτικά στον τοπικό τύπο.

Βιβλιοθήκη Κέντρου Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

Κεφάλαιο Α΄

1. Ιστορική έρευνα

Αναδιφώντας την ιστορία του τόπου μας

Ο ΑΛΗΖΟΤ ΠΑΣΑΣ, ΚΑΙ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ

Μ' αυτό μου το άρθρο, θέλω να αναφερθώ στην ιστορία του Αληζότ πασά σύμφωνα με σχετική έρευνα που' χω κάνει σε διάφορα παλιά κείμενα, και ιστορικά βιβλία, ιδίως, στους χρονογράφους: (Π. Αραβαντινός, Ι. Λαμπρίδης στο νεότερο, Δ. Σαλαμάγκα κ.ά.) αλλά και στην εγκυκλοπαίδεια Πάπυρους Λαρούς ΜΠΡΙΤΑΝΙΚΑ τόμος 6 σελίδα 369.

Η ιστορική λοιπόν αυτή αναδρομή και έρευνα καθώς έγραφε κι ο αείμνηστος Δ. Σαλαμάγκας (ιστορικός ιστοριοδίφης των Ιωαννίνων), πιθανότατα να είναι οχληρή σε μεγάλο αριθμό αναγνωστών, όμως είναι αναγκαία για τα τότε πρόσωπα, και όπως θ' αποδειχθεί, παρουσιάζει ανάγλυφα περιστατικά εκείνης της Τουρκοκρατίας, σ' εκείνη την εποχή.

Έχει λοιπόν πολύ μεγάλη σημασία, καθώς γνωρίζουμε η Ιστορική έρευνα, σύντομα λοιπόν ας την παρακολουθήσουμε:

Αληζότ πασάς (το ζοτ με όμικρον)¹. Αληζότ πασάς. Οθωμανός αξιωματούχος (τέλος του 18ου αιώνα.). Το

1. Σε ορισμένα κείμενα ο Αλη ζότ γράφεται με (ω) σ'άλλα με (ο) όμικρον

έτος 1765 έσωσε τη ζωή του ανιψιού του Σουλεϊμάν πασά, μετέπειτα πασά των Ιωαννίνων, και αφού κέρδισε την εμπιστοσύνη του (ήταν καφετζής του πασά) απέκτησε πολλά αξιώματα. Επί Τουρκοκρατίας, (αλλά ακόμη και σήμερα οι καφετζήδες γνωρίζουν πολλά).

Οι καφετζήδες πάντως των μεγιστάνων των Σουλτάνων δεν ήταν και τόσο ασήμαντα πρόσωπα. Και πολύ φυσικά. Οι Σουλτάνοι και οι πασάδες και πιο πολύ ο Αμπντούλ Χαμίτ με την προσφορά ενός καφέ έστελναν στον άλλο κόσμο όσους... φίλους του που τον αγαπούσαν έντονα. Κι έτσι ο Καφετζής του Παλατιού, κρατούσε στα χέρια του τη ζωή του αφέντη που εξυπηρετούσε, πολύ δε περισσότερο γνώριζε και τα καμώματα της πασίνας. Έτσι συμβαίνει στη ζωή. Έρωτες μίση πάθη. Και η Αϊσέ² ήταν κι αυτή μια απ' αυτές. Ήθελε οπωσδήποτε να γίνει πασίνα.

Ο ωραίος λοιπόν ομορφάντρας Αληζότ, ο Αργυροκαστρίτης φλόγισε τον έρωτα της φλογερής και ώριμης ωραίας γυναίκας Αϊσέ και μπήκε στην καρδιά της. Από εκείνη τη στιγμή, ο άνδρας της ο Σουλεϊμάν ήταν τελειωμένος. Στις δολοφονικές επιχειρήσεις η Αϊσέ είχε πάντοτε επιτυχία (μια άλλη φορά θα διηγηθούμε την ιστορία την ερωτική της Αϊσέ). Ο Αληζότ, ο καφετζής του παλατιού του κάστρου των Γιαννίνων, μπορούσε από τώρα να θεωρεί τον εαυτό του νόμιμο διάδοχο του θρόνου, τοπάρχη και πασά του κάστρου των Γιαννίνων Τι σου κάνει ο φλογερός έρωτας.

2. Αϊσέ: αλλού γράφεται με (η) και δύο (σ). Αϊσέ, θυγατέρα του Ελχάτζ Μεχμέτ Πασιά

2. Παρένθεση

(Εδώ όμως σύντομα ας παρεμβάλουμε μια παρένθεση του ΚΥΡΙΑΚΟΥ, Ιστορικός Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών στο βιβλίο του «Ο Κατσαντώνης και η Κυρά Βασιλική», ιστορική εποποιΐα μετά πολλών καλλιτεχνικών εικόνων.

Ο Κυριακού, αλλά και ο Ι. Λαμπρίδης, γράφουν ότι ο Αληζότ Αγάς Μπέης, γιος του Χουσεΐν Μπέη, λέγονταν και Μουρλομπέης ή Μουρλαμπέης. Νομίζουμε αγαγκαία αυτή την παρέμβαση για κατατόπιση πληρέστερη. (σελ. 193 Μέρος Δ κεφ. Ο Αλή Πασάς στα Γιάννενα). Γράφει λοιπόν, γλώσσα εποχής.

«Εις τα Ιωάννινα.

Ας ρίψωμεν τώρα ένα βλέμμα προς τα Ιωάννινα, την πρωτεύουσαν της Ηπείρου, την οποίαν ονειρεύετο να κατακτήση ο Αλής. Ήτο θέρος του 1770 και κατά την δύσιν μιας καυστικής ημέρας, έπιπτε ή κεφαλή του Σουλεϊμάν πασά υπό τα ξίφη των δημίων.

Ήτο Σουλεϊμάν ήτο διοικητής των Ιωαννίνων, όστις διά της βδελυράς του συμπεριφοράς ηνάγκασε τον Σουλτάνον να τον καταδικάση είς θάνατον συνεπεία καταγγελίας του Νούτσου Κοντοδημου από το Ζαγόρι. Οι ολίγοι φίλοι του πασά εδρήνησαν δια τον τραγικόν του θάνατον, ολόκληρος δε ή πόλις των Ιωαννίνων ετινάχθη από τρόμον όταν έμαυε τό γεγονός.

Ένας μόνον άνθρωπος ευρέθη πολυ̃ ευχαριστημένος από την καταδίκην και τον θάνατον του Σουλεϊμάν και ό άνθρωπος αυτός ήτο ή σύζυγος του Αησέ, ή

οποία, φλεγόμενη από αμαρτωλόν έρωτα προς τον αστυνόμον της πόλεως Αληζώτ- Αγάν εξ Αργυροκάστρου, επεδύμει διακαώς να ιδή αυτόν τόσον εις την θέσιν του διοικητού, όσω και εις την θέσιν του συζύγου. Ο άνθρωπος δε ούτος ο εμπνεύσας τον έρωτα εις την Αησέ ήτο ένας απλούς καφετζής του συζύγου της, ο οποίος κατώρθωσε δια του παράνομου τούτου έρωτος, του οφειλομένου εις την πραγματικήν καλλονήν του, να λάβη αξίωμα του αστυνόμου Ιωαννίνων. Σύμφωνα δε με τας αποτρόπαιους συνήθειες των σκοτεινών εκείνων χρόνων, δεν είχαν περάσει ακόμη ούτε δέκα ημέραι από του φόνου του Σουλειϊμάν και η πόλις των Ιωαννίνων εόρτασε τους γάμους της Αησέ με τον πρώην καφετζήν και τον πρώην αστυνόμον Αληζώτ-Αγάν, ο όποιος ανήλθε συγχρόνως εις την έδραν του διοικητού, τιτλοφορηθείς Αληζώτ-πασάς.

Κατά την τέλεσιν όμως του γάμου έγινε ενά επεισόδιον, το όποίον χαρακτηρίζει περισσότερο την άγριαν κατάστασιν της εποχής εκείνης. Εις τους γάμους ήτο προσκεκλημένος και ο ενεργήσας τον φόνον του Σουλειϊμάν Νούτσος Κοντοδήμος, τον όποίον, προσεκάλεσεν αυτή η Αησέ.

Ή μεγάλη αίδουσα του σεραγίου έβριδεν από πλήθος των προσκεκλημένων την στιγμήν, κατά την οποίαν εισήλθεν ο Κοντοδήμος, φέρων μεγαλοπρεπή και λαμπράν στολήν.

Η Αησέ τον υπεδέχθη με πολλήν τρυφερότητα και μετά τας συνήθεις φρασεολογίας της, τον παρεκάλεσε να μεταβή εις τον πλαγινόν θάλαμον δια να πάρη ένα αναψυκτικόν.

Ο Κοντοδήμος εισήλθεν εις τον υποδειχθέντα θάλαμον και η θύρα εκλείσθη όπισθεν αυτού.

Ξαφνικά βρέθηκε στο υπόγειο. Το πάτωμα είχε υποχωρήσει και κάτι βαρύ τον χτύπησε στο κεφάλι. Σηκώθηκε αμέσως θόρυβος και ταραχή στο Σαράι. Η γρεντιά είπαν ήταν λιγάκι σάπια κ άνοιξε το σανίδι. Ο Κοντοδήμος πέφτοντας χτύπησε άσχημα κι έμεινε λένε ξερός. Τι τρομερό δυστύχημα! Κανένας δεν είδε τίποτε, όλα έγιναν κατά διαταγή της Αησέ. Στο Σαράι, αυτή η Αησέ κυβερνάει. Τι θέλεις και μπερδεύεσαι σε τέτοιες φασαρίες. Πέθανε πέθανε. Ήταν τυχερό του λέγανε. (Σημείωση Δ. Σαλαμάγκα).

Μετά δυο λεπτά κραυγαί σπαρακτικοί και θόρυβος επίπλων θραυομένων αντήχησαν από του δωματίου εκείνου εις την αίθουσαν.

Πέριξ αυτού τρεις στρατιώται εσπόγγιζον τα ξίφη των. Ο ταλαίπωρος Νούτσος Κοντοδήμος είχε θανατωθή κατά διαταγήν της Αησέ. Ένα δημοτικόν τραγούδι αναφέρει με πόνο εις ολίγους στίχους το φρικαλέον τούτο επεισόδιον ως εξής:

«Δεν στο είπα, Νούτσο μ' αδερφέ, να κάτσης με εμένα, δεν μ' άκουσες και κίνησες στά Γιάννενα κι επήγες, να προσκύνησης Τούρκισσα, την Σουλειϊμάν πασσίνα, κι' αυτή για ενχαρίστησι σε λιάνισε κομμάτια....»

Ολίγους μήνας μετά τον αιματοβαφή τούτον γάμον ο Αληζώτ εξεστράτευσε προς τον Δούναβιν, όπου η Πύλη έπολέμει με την Αυστριαν και Ρωσσιαν. Τα δε Ιωάννινα έρημα διοικητού εβυδίσθησαν εις τας εμφυ-

λίους έριδας των βέηδων και εταράχθησαν από την οικτροτέρην αναρχίαν

Ο Αλής τότε έσκέφθη οτι ' ήτο πλέον καιρός να εκστρατεύση κατά της ποδητής του πόλεως και πέμψας απεσταλμένους εις Κωνσταντινούπολη παρέστησε την αναρχία ταύτην με τα οικτροτέρα χρώματα και εσυκοφάντησε τον απουσιάζοντα πασάν, ζητών συγχρόνως να επιτραπή εις αυτόν την κατάληψιν των Ιωαννίνων.

Εξ ' αιτίας της παράνομης σχέσης του με την φραία γυναίκα του, την Σουλειϊμάν Αϊσέ Καραχουσού, η δύναμη του Αληζότ μεγάλωσε. Από την πρώτη στιγμή που τον αντίκρυσσε της είχε κάνει τόση εντύπωση που δοκίμασε κάποιον σπασμό στα δηλυκά της σπλάχνα, από τότε ο Αληζότ μπήκε μέσα στην ψυχή της. Αργότερα αυτός κατόρθωσε με συκοφαντίες και πάντοτε με την βοήθειά της να προκαλέσει τη θανάτωση του πασά και να νυμφευθεί την Αϊσέ με συνέπεια να κληρονομήσει το Πασαλίκι. Κι αυτή να γίνει πασίνα. Σύντομα όμως το έχασε από τον Αλή Πασά (τον Τεπελενλή), ενώ ο ίδιος βρισκόταν σε εκστρατεία και παρά τις προσπάθειές του δεν μπόρεσε να το ανακτήσει.

3. Ο Αλή Πασάς

Για τον Αλή Πασά τον Τεπελενλή, τον γιο της Χάμκως από την Κόνιτσα, τον πιο ισχυρότερο από τους πασάδες της Οθωμανικής αυτοκρατορίας (Τεπελένι, 1740 – Ιωάννινα 24-1-1822) γράφει ο Τ. Παπασταύρου:

«Για πολλούς γράφει ο Τ. Παπασταύρου, αυτό άλλωστε μαρτυρεί η ιστορία σε κάθε μεγάλη ιστορική προσωπικότητα συνυπάρχουν και τα υπέρ και τα κατά. Συμφηφισμός τους ούτε μπορεί να γίνει ούτε έχει νόημα, για κάτι τέτοιο θα ήταν αδόκιμο και απλοϊκό. Για πολλούς ο Α.Π. είναι ένας «αιμοβόρος τύραννος», ληστής με δολοφονίες και δολοπλοκίες, δηλητηριάσεις, βασανισμούς και αποκεφαλισμούς όλους τους συγγενείς φίλους και συμμάχους του, από τον φόβο της απώλειας της εξουσίας και του παράνομου πλουτισμού του, του θησαυρού του. Αλλά και για τους λίγους είναι ένας «προοδευτικός ηγεμόνας». Αμφιλεγόμενη αλλά σπουδαία προσωπικότητα. Η αλήθεια πιθανόν να βρίσκεται στη μέση. Καθένας μπορεί να βγάλει τα δικά του συμπεράσματα. Έπαιξε λένε, μερικοί, σημαντικότερο ρόλο τη διάρκεια μιας ταραγμένης ιστορικά περιόδου, η οποία συμπίπτει με την αφύπνιση της ελληνικής εθνικής συνείδησης που είχε ως κατάληξη την έκρηξη του απελευθερωτικού Αγώνα του '21» (Τ. Παπασταύρου Α.Π. από λήσταρχος ηγεμόνας, τόμος Α' σελίς 17)

4. Το Πραξικόποημα και ο Αληζότ Πασάς και το τσεφλίκι του (τσιοφλίκι) ονομασία χωριού.

Φαίνεται όμως ότι ο Αληζότ πασάς προσωρινά, ορίζεται τοπάρχης και γενικά λέγεται Πασάς των Ιωαννίνων, σύμφωνα μ' ένα πίνακα ανακεφαλαίωσης (Πασάδες των Ιωαννίνων) (από 1775-1788 υπ' αρ. 49) γράφεται ο Αληζότ πασάς (Αργυροκαστρίτης 1786-1788).

Έτσι ο Αληζότ, φεύγει μάλλον εκδιώκεται από τα Γιάννενα έρχεται στην Κόνιτσα και αργότερα στο Αργυρόκαστρο και μετά κάνει τσιφλίκι το χωριό μας, με πολλές άγριες διαθέσεις και πολλά δεινοπαθήματα των προγόνων μας καταστρέφει και το παλιό μας χωριό ΒΙΧΑΝΙ ή ΔΙΧΑΝΙ.

Στα “Πογωνιακά”, σελίδα 31 αλλά και στα “Ζαγοριακά” Β'. σελίδα 32 του Ι. Λαμπρίδη, διαβάζουμε, “ο Αληζότ Μπέης, απόγονος της κόρης του περίφημου εκείνου αρνησίδηρσκου Ισαήμ³, που «βία και δυναστεία» μετέτρεψε το χωριό του Ζαγοριου Βιχάνι σε τσιφλίκι του, το γνωστό Αληζότ Τσεφλίκ. Αληζότ, κύριος, αφέντης και δυνάστης.

Ο δε Αληζότ περισυναγαγών εκ των πέριξ εταίρους ζευγίτας και εγκαταστήσας αυτούς αυτόδι μετέδωκε και

3. Ισαήμ Μπέης, εκ του χωριού Ζόνιϊ Γλήνας Άνω Γλήνας Αλβανίας (Ι. Λαμπρίδης).

τ' όνομα αυτού καθιερωθέν έκτοτε και διατηρούμενον. Οι συνοικισμοί ήταν το Βιχάνι και Μπάλτα Γκορτζιάν. (Ι. Λαμπρίδης Δεινοπαθήματα Ζαγορίου σελ. 42.)”

Διατηρήθηκε δε το χωριό μας στην επαρχία Ζαγορίου μέχρι το 1868 (έτσι έχουμε και τα γνωστά ευεργετήματα της Ριζαρείου ιερατικής Σχολής). Πονηρός και βίαιος ο Αληζότ, τα γνώριζε αυτά πολύ καλά, ως καφετζής που ήταν, για την ομόσπονδη ομάδα των Ζαγορισίων, που είχε φτάσει στο απόγειο της οργάνωσης και της δύναμής της στον 18ο αιώνα με τα γνωστά προνόμια που είχε το Ζαγόρι.

Πάντοτε μου άρεσε η ιστορία και είμαι διασώτης της αρχαίας ρήσης «Όλβιος όστις της ιστορίας έσχε μάθησιν» (δηλαδή ευτυχής είναι εκείνος που γνωρίζει την ιστορία του τόπου του).

Με αυτό το άρθρο, θέλω να τονίσω την ιστορία του χωριού μας κυρίως στις νεότερες γενιές, ενός παλιού παρελθόντος αφού ως γνωστόν το χωριό μας ονομάστηκε από Αληζότ Τσεφλίκι ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΣ.

5. Μετονομασία του χωριού μας

Με το Π.Δ. 20-8-1927 ΦΕΚ 179 1927 Τ.Α. ως εξής: ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΥ⁴ κατά μίαν εκδοχήν από τον πλάτανο που είναι στο κέντρο της πλατείας, κατά άλλην εκ του γερός πλάτανος και με το ΝΟΜΟ «ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ» (ΦΕΚ244 24-12-1997 Τ.Α.) Δημ. Διαμέρισμα ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΥ που ανήκε στο Δήμο Καλπακίου και τώρα στο Δήμο Πωγωνίου Ιωαννίνων με το Νόμο «Καλλικράτη»

Φαίνεται όμως δυστυχώς πως και οι δύο διοικητικές μεταρρυθμίσεις της τ. Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού (Καποδίστριας - Καλλικράτης) στόχευαν στο να δημιουργήσουν αναπτυξιακούς μηχανισμούς, αλλά πριν από την ώρα τους διολίσθησαν ή μάλλον για να κυριολεκτούμε, δεν μπόρεσαν να ξεφύγουν από το λασπερό έδαφος της γραφειοκρατίας. Ας μην μεμψιμοιρούμε όμως, τον μέλλον μπορεί να είναι καλύτερο.

Και πολλά έχουν αλλάξει, με ριζικές αλλαγές στη φυσιογνωμία και στη πληθυσμιακή σύνθεση. Αλλοίμονον, αν δεν άλλαζαν, πολλά σημάδια έχουν χαθεί εδώ και 250 με 300 χρόνια.

Καιρός είναι να τα θυμηθούμε γιατί όπως σωστά έχει ειπωθεί «λαοί που δεν ξέρουν και ή δε γνωρίζουν το παρελθόν τους δεν μπορούν να έχουν μέλλον».)

4. Ο πλάτανος του χωριού, φυτεύτηκε το 1895. Το πότισμα και γενικά την περιποίησή του την είχε αναλάβει ο αείμνηστος Α. Μάντζιος. Εδώ τότε ήταν μια μικρή λακιά (μπάρα), που έπιναν νερό τα γελάδια του χωριού το πρωί, όταν έβγαιναν γαι βοσκή.

6. Συνεχίζοντας την έρευνα

Να σημειώσουμε ακόμη, πως πρώτη προσπάθεια καταγραφής της ιστορίας του χωριού, είχε γίνει από τον μακαριστό Παπά-Θανάση Οικονόμου και τον αείμνηστο δάσκαλο Γεώργιο Λέτσιο. Το ιστορικό αυτό ντοκουμέντο, καθώς και το αρχείο της Κοινότητας, ήταν στο τότε Γραφείο της Κοινότητας που στεγαζόταν κάτω στο Γραφείο του Παλιού Σχολείου, που το έκαψαν οι Ιταλό-Αλβανοί στις 31 Οκτωβρίου 1940 κι έτσι όλα κάηκαν. Και αυτή η μαρτυρία πάλι από τα λεγόμενα του Παπά-Θανάση. Δυστυχώς μετά, επακολούθησε η Κατοχή, πόλεμος, και ο φοβερός εμφύλιος, και κανείς μα κανείς δεν ασχολήθηκε, για την ιστορία του χωριού, πλην του Παπά-Θανάση που κι αυτός με τα πολλά βάσανα που τον είχαν βρει, περιστασιακά, έλεγε κάπου κάπου παλιές ιστορίες χωρίς δυστυχώς κάποιος να τις καταγράψει ή να τις καταχωρήσει κάπου.

Ακόμη να τονζίσουμε πως μετά τον πόλεμο (γύρω στα 1950) λίγα παιδιά πήγαιναν στο Γυμνάσιο. Χαρακτηριστικά αναφέρω πως ήταν: εγώ, ο αείμνηστος Φίλιππος Κούγκλης, ο Θωμάς Ταλιούρης και λίγο ο Σπύρος Λιάπης. Καιροί δύσκολοι στο Γυμνάσιο της Βοστίνας δεν υπήρχε άλλο Γυμνάσιο τότε. Και η παιδεία δεν ήταν δωρεάν, αλλά πληρώναμε εγγραφές βιβλία, κ.α. Αργότερα πολύ αργότερα, τα πράγματα βελτιώθηκαν, και σήμερα όλα τα παιδιά του χωριού μας, τελειώνουν το Γυμνάσιο και το Λύκειο. Γεγονός πολύ ευχάριστο κι έχουμε σήμερα, πολλούς επιστήμονες, τίμιους εργάτες δυνατούς επαγγελματίες πετυχημένους, και καλούς τε-

χνίτες καθώς και πάρα πολλούς γαμπρούς που ενδιαφέρονται για τα παλιά του χωριού μας. Θα χαρώ πολύ αν κάποιος από τους πολλούς πλέον γραμματισμένους θα θελήσει να ενδιαφερθεί, πολύ περισσότερο από εμένα, προσκομίζοντας νέα ιστορικά στοιχεία.

7. ΤΑ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΑ

Αφού η Υψηλή Πύλη, με φερμάνι, όριζε τον Αλή Πασά να κυριεύσει τα Γιάννενα, κι έγινε κύριος αφεντικό και δυνάστης των Ιωαννίνων, βιαίως εξεδίωξε τον Αληζότ Αγά, κι αυτός ήρθε αρχικά στην Κόνιτσα, και μετά στο χωριό μας γίνεται ο πιο σκληρός τύραννος του χωριού, οι δε κάτοικοί του δουλοπάροικοι, καλλιεργώντας τη γη τους, που ο Αληζότ θεωρούσε το χωριό απόλυτο τσιφλίκι του. Είχαν στερηθεί την κάθε ατομική τους ελευθερία και τους θεωρούσε όλους δούλους του. Αυτός κανόνιζε πόσο γεώμορο⁵ θα δώσουν. Με λίγα λόγια υποτελείς στον Αγά Αληζότ.

Εδώ όμως να τονίσουμε το εξής: Εκείνη την εποχή, το 1776 ζούσε εδώ στο χωριό, μια πολυμελής οικογένεια του Στάικου, άρχοντα και μεγαλοκτηνατρόφου τσέλιγκα με πολλά γιδοπρόβατα κάτω στον Βοϊδομάτη. Αντιστάθηκε στον Αγά κι άρχισε πόλεμος με όλη τη σκληρότητα που δεν είχε οίκτο. Αμείλικτος σκληρός πόλεμος! Ο Αληζότ ήθελε να τον καταστρέψει. Τέλος το επέτυχε να τον διώξει.

5. Γεώμορο (το) το τμήμα της συγκομιδής που δίνει ο καλλιεργητής ως μίσθωμα στον ιδιοκτήτη του κτήματος. Εδώ στον τύραννο Αληζότ.

8. ΣΤΑΪΚΟΣ - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ο γέρο Σταϊκος είπε: «Δυο βαρβάτα άλογα, δεν μπορούν να ζήσουν στον ίδιο ταβλά (ταβλάς=παχνί)». Πήρε την οικογένειά του, τα γιδοπρόβατά του κι όλα τα υπάρχοντά του, κι έφυγε. Αρχικά στο Ξηρόμερο μετά, στο Αγρίνιο και στη Ναύπακτο και τέλος στην Αθήνα στην Κηφισιά, όπου τότε εκεί ήταν χωράφια για γιδοπρόβατα για βοσκή. Τόση ήταν η μανία των υποτακτικών του Αληζότ, που κατέστρεψαν, όχι μόνο τα Μαντριά του Σταϊκου, αλλά και τα σπίτια. Σώζονται μέχρι σήμερα χτίσματα, στον «Σταϊκου που λέμε». Τοποθεσία με χαμόδεντρα, λιθάρια και χέρσα έκταση στις πλαγιές που έγινε πυκνό δάσος στον Βοϊδομάτη να μας θυμίζουν την παλιά ιστορία.

Αργότερα τα παιδιά του «Σταϊκου» έγιναν οπλαρχηγοί και πολέμησαν γενναία το 1821 και στο Μεσολόγγι. Είχαν μεγάλη μανία τους Τούρκους για την καταδίωξη και τους φόνους που είχαν κάνει στη γενιά τους.

Αλλά ας ασχοληθούμε λίγο λεπτομερέστερα.

Όπως ήδη αναφέραμε, η πολυμελής οικογένεια Σταϊκού, ήταν παλιά αρχοντική οικογένεια, της οποίας τα μέλη αναφέρονται από τον 17ο αιώνα, ως προεστοί (κοτζαμπάσηδες, ως οπλαρχηγοί, επαναστάτες, στρατιωτικοί και πολιτικοί μέχρι σήμερα).

Πολλά αδέρφια, ξαδέρφια, τα ανηψίδια, που η ονομαστική τους αναφορά και δραστηριότητα, των γόνων

και των απογόνων θα αποτελούσε ιδιαίτερο βιβλίο και θα ξέφευγε από τα όρια της παρούσας έρευνας. Κυρίως όμως έδρασαν στην επαρχία Βλοχού (κομμάτι της Τριχωνίδος κάτω από το όρος Παναιτωλικό. Επί Τουρκοκρατίας ήταν ξεχωριστό αρματολίκι), αφού εκεί εγκαταστάθηκαν το πρώτο όταν τον έδιωξε ο Αληζότ Αγάς, απ' το χωριό μας.

Κατά την τότε συνήθεια, όσοι πήγαιναν στη Νότια Ελλάδα έπαιρναν στο κύριο όνομα ένα πρόσθετο σε-οπουλος, έτσι ο Δήμος γινόταν Δημόπουλος, ο Σταύρος-Σταυρόπουλος και ο Σταϊικός Σταϊκόπουλος κ.λπ. για πολλούς λόγους κυρίως, όμως για να μην αναγνωρίζονται από τους Τούρκους.

Ωστόσο ενδεικτικά θ' αναφερθούμε, στο Στάικο - Σταϊκόπουλο (1798-1835). Αγωνιστή κι έναν από τους διασημότερους αρχηγούς του απελευθερωτικού αγώνα του 1821. Τη νύχτα της 29^{ης} προς την 30^η Νοεμβρίου του 1922, ακολουθούμενος από τον αδελφό του Αθανάσιο και τους αδελφούς Νικόλαο και Δημήτριο Μοσχονησιώτη, το Γκουβερνάντη και 270 τολμηρούς οπαδούς του, κατόρθωσε επωφελούμενος του σκοταδιού και της ανεμοθύελλας να ανέλθει και να πηδήσει στις πρώτες ανατολικές επάλξεις του Παλυμηδιού, χωρίς θόρυβο και αιφνιδιαστικά, εξουδετέρωσε τα πρώτα εχθρικά φυλάκια των Τούρκων και, στη συνέχεια, με φωνές και πυροβολισμούς σκόρπισε τον πανικό και τη φυγή στην υπόλοιπη φρουρά, η οποία τράπηκε προς τις σκάλες, τις κατερχόμενες προς την πόλη. Με το λαμπρό αυτό κατόρθωμα ο Σταϊικός πήρε προαγωγή κι έγινε από χιλίαρχος στρατηγός.

Ακολουθώντας, πήρε μέρος στην πολιορκία της Ακροκορίνθου και στις μάχες κατά του Ιμπραήμ, ακολουθώντας τον Κολοκοτρώνη. Πέθανε το 1835. Σήμερα το άγαλμά του είναι στο Ναύπλιο.

ΣΤΑΪΚΟΣ - ΣΤΑΪΚΟΠΟΥΛΟΣ

Αγωνιστής του 1821

Εκπορθητής του Παλαμηδιού
και Ελευθερωτής του Ναυπλίου.

Άγαλμα στο Ναύπλιο.

Άλλη ηρωϊκή μορφή ήταν ο Ιωάννης Στάϊκος, αδελφός του Ευσταθίου, στρατιωτικός και πολιτικός. Ως χιλίαρχος, έλαβε μέρος σε πολλές μάχες κατά την Ελληνική Επανάσταση, καθώς και στη δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου, κατά τον Απρίλιο του 1825.

Κατά την έξοδο, ηγήθηκε και του σώματος του γυναικαδέλφου του Ισκού.

Μετά την απελευθέρωση, υπηρέτησε στον τακτικό στρατό και έφτασε μέχρι το βαθμό του υποστράτηγου. Διετέλεσε πληρεξούσιος της Επαρχίας Βλοχού στις εθνοσυνελεύσεις Άργους και Ναυπλίου και επί της βασιλείας του Όθωνα, βουλευτής, γερουσιαστής και το 1849 υπουργός Στρατιωτικών. Πέθανε στο Αγρίνιο το 1867.

Αυτή λοιπόν είναι εν συντομία η ιστορική οικογένεια του Σταϊκού, με παιδιά, εγγόνια, δισέγγονα τρισέγγονα κόρες και νύφες, που ζούσε σήμερα σε διάφορα μέρη της χώρας μας και δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς, ως στρατιωτικοί, πολιτικοί, έμποροι, νομικοί, μηχανικοί, βουλευτές και πολιτευόμενοι και υπερηφανεύονται για την πολύ μακρινή τους καταγωγή από το Διχάνι - Αληζότ - Τσιοφλίκι από το χωριό μας και μαζί τους υπερηφανευόμαστε κι εμείς για αυτή την καταγωγή τους (εγκ. ΥΔΡΙΑ τ.16)

9. Απίστευτη ιστορία

Στην έρευνα που έκανα, έτυχε στην Αθήνα, να γνωρίσω τον τρισέγγονο του Στάϊκου 75 ετών, Αρχιτέκτονας Μηχανικός. Απίστευτη ιστορία. Το πώς τον γνώρισα, έχει ως εξής. Στην πολυκατοικία που έχει ιατρείο ο γιος μου ο Μιχάλης, Κυψέλης 104, Αθήνα, στην εισοδο αναγράφει σε μαρμάρινη πλάκα: «Εποίησε Αρχιτέκτων Α. Στάϊκος 1966». Διαβάζοντας αυτό το όνομα θεώρησα καλό μέσω του τηλεφωνικού καταλόγου να ζητώ πληροφορίες γι' αυτό τα' όνομα του αρχιτέκτονα μηχανικού, ο γιος μου, χαμογέλωσε, μπορεί να είναι συνωνυμία, τι σχέση μπορεί να έχει αυτός με την οικογένεια που λες εσύ Στάϊκου. Με υπομονή και επιμονή, βρήκα αυτό το όνομα και μένει στο Κολωνάκι Πινδάρου 29. Σε ερώτησή μου, εσείς χτίσατε την πολυκατοικία το 1966, στην οδό Κυψέλης 10 4 Αθήνα.

Μου απάντησε βαριά, ναι εγώ, γιατί μήπως έπεσε; Όχι αλλά εγώ ψάχνω να βρω κανέναν απόγονο της ιστορικής οικογένειας «Στάϊκου» μήπως μπορείτε να με βοηθήσετε; Άλλαξε τόνο η φωνή του, ναι μου απάντησε είμαι απόγονος της οικογένειας Στάϊκου. . χάρηκα πολύ του λέω θέλω να σας συναντήσω. Κλείσαμε ραντεβού, την άλλη μέρα, ήρθε με τον οδηγό του, στο ιατρείο του γιού μου, εκεί συστηθήκαμε και μιλούσαμε ώρες. Ευγενής, ψηλός, με πολύ χιούμορ 75

ετών. Είναι τρισέγγονος της οικογένειας Στάϊκου, ανεκδιήγητος και διηγείται για τα παλιά της γενιάς του, όπως τα έχει ακούσει από τους παλιούς με καταπληκτική ιστορική μνήμη. Χάρηκε ιδιαίτερος που έχουμε την ίδια ρίζα καταγωγής μας και με συγχάρηκε για την ιστορική έρευνά μου. Σπάνια μου είπε σήμερα - "υπάρχουν τέτοιοι ιστορικοί εκπαιδευτικοί".

10. Τα Μπέϊκα χωράφια

Ο ίδιος ο Αληζότ πασάς και οι κληρονόμοι του καθώς είπαμε, είχανε τσιφλίκι το χωριό μας μέχρι το 1913 και λίγο αργότερα.

Σιγά-σιγά όμως άρχισαν να πωλούν τα χωράφια κάτω στο Βοϊδομάτη και οι χωριανοί αγόρασαν, απ' αυτούς χωράφια, κι έδιναν «γεώμορο» (γίμωρο) όλο και λιγότερο.

Το 1923, έγινε ανταλλαγή πληθυσμού και περιουσιών μεταξύ Μουσουλμάνων- Τούρκων και Ελλήνων. Το Ελληνικό δημόσιο αγόρασε τα χωράφια από τους Μπέηδες Τούρκους και τα παραχώρησε σε ακτήμονες γεωργούς του χωριού με πληρωμή, να πληρώνουν λίγα- λίγα κάθε χρόνο.

Αυτοί οι χωριανοί, εξεπλήρωσαν το Δημόσιο μέχρι το έτος 1960 κι έγιναν κάτοχοι των χωριαφών. Αυτή είναι η ιστορία των χωραφιών με την ονομασία «ΜΠΕΪΚΑ».

11. ΟΙ ΜΠΕΗΔΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥΣ ΟΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΛΗΖΟΤ

Ο Αληζότ-Πασάς-Αγάς είχε πέντε γιους και τους έλεγαν Μπέηδες, τα δε χωράφια καθώς είπαμε ΜΠΕΪΚΑ:

Μπέης είναι λέξη τουρκοαλβανική και ήταν αξιωματούχος της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Άνδρας που του αρέσει η καλοπέραση και οι ανέσεις και που με τη συμπεριφορά του δείχνει να απαιτεί ή να θεωρεί δεδομένη την προσοχή, την φροντίδα και το ενδιαφέρον όλων για την εκπλήρωση των επιθυμιών του. (Λεξικό Γ. Μπαμπινιώτη) εξ' ου και η φράση «περάσαμε μπείκα» δηλαδή περίφημα, πλουσιοπάροχα. Και η γυναίκα του μπέη – μπείσα. Ακόμη λένε «ξύπνησε ο μπέης μας ή τα βλέπω όλα σαν μπέης και τα νιώθω σαν πασάς»

12. ΚΑΤΑ ΣΕΙΡΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΑΛΗΖΟΤ

- 1ος) Ο Ισμαήλ Μπέης,
- 2ος) Ο Χασάν Μπέης, ο δεύτερος του οποίου οι εγγονοί και τρισέγγονοι διατηρούνται ακόμη
- 3ος) Ο Οσμάν Μπέης
- 4ος) Ο Μουσταφά Μπέης
- 5ος) Ο Χουσεϊν Μπέης

Όλοι αυτοί είχαν τα κτήματα μέχρι το 1913 κι αργότερα μέχρι το 1923. (Ασματ. Συλλογή 11 Π. Αραβαντινού, άσμα 8° Αθήνα 1856).

13. Τ' ΑΡΣΕΝΙΚΑ ΤΩΝ ΜΠΕΗΔΩΝ

Σχετικά τώρα, πως είναι δυνατόν νάχει ο Αληζότ-Αγάς μόνο γιους και όχι κόρες θυγατέρες, καθώς και οι περισσότεροι μπέηδες, τούτο από την έρευνα, δεν μπόρεσα να βρω κάποια εξήγηση.

Όμως από διηγήσεις και φήμες των γερόντων υπάρχουν κάποιες εξηγήσεις:

A) Φαίνεται ότι οι αγάδες μπέηδες δεν είχαν μόνο μια γυναίκα αλλά δύο και τρεις και περισσότερες.

Και όταν αυτές στην παραγωγική ηλικία γεννούσαν αγόρια, θεωρούνται κανονικές σύζυγοι όταν γεννούσαν κορίτσια, τις χώριζαν, αλλά τις έδιναν τα προς το ζην για να μεγαλώσουν τις θυγατέρες. Ήταν η εποχή που υποτιμούσαν και περιφρονούσαν τις κοπέλες.

B) Η άλλη εκδοχή είναι αυτή που έλεγε ο μακαρίτης ο Χρ. Παπαχρήστος, όπως την είχε ακούσει από τον παππού του κι εκείνος από τον προπαπού του, με το γνωστό κύκλο της έμμηνης ροής της παραγωγικής γυναίκας και ο χρόνος σύλληψης και γονιμοποίησης, της γυναίκας για αρσενικά παιδιά και έναρξη της εγκυμοσύνης. Πολλοί αυτή τη μέθοδο την εφαρμόζουν κ σήμερα. Η επιστήμη πάντως δεν την παραδέχεται.

Γ) Αυτό που έλεγε πάντοτε ο μακαριστός παπά Θανάσης όπως ακριβώς τα είχε ακούσει από τη μακαρίτισσα της γιαγιά Λούκενα, κι αυτή από την προγιαγιά της. Πρακτική μαμή του χωριού μας και γιάτρισσα με

πολλά γιατροσόφια από βότανα, κάτι δηλαδή σαν τους κομπογιανίτες βικογιατρούς, με τις φαρμακευτικές ιδιότητες των βοτάνων. Μη ξεχνάμε ότι ανήκαμε στο Ζαγόρι, κι ο Βίκος είναι κοντά μας.

Έλεγε λοιπόν η μακαρίτισσα η Λούκενα – το σπίτι της είναι κάτω από τα Κουγκκλείκα, τα βότανα είναι θαυματουργικά. Η φήμη της ήταν γνωστή όχι μόνο στα γύρω χωριά, αλλά και στα μακρυνά· και κόσμος με δώρα και γρόσια ερχόταν να την συμβουλευτούν κι αυτή με μυστικότητα και με μυστηριώδη τρόπο έδινε πρακτικές συμβουλές κι όλοι έφευγαν ευχαριστημένοι· έχοντας άλλωστε και την υποστήριξη του αφέντη αγά Αλιζότ, κι αυτή επικαλούνταν τις αρσενικές επιτυχίες του μπέη. Η τέχνη της πρακτικής αυτής ιατρικής μεταδίδονταν από τη γιαγιά στις κόρες και απ τις κόρες στις εγγονές με κρυφό μυστηριώδη τρόπο, προφορικά. Γραπτά στοιχεία δεν υπάρχουν, άλλωστε η γιαγιά Λούκενα δεν ήξερε γράμματα.

Μ' αυτά τα μυστηριώδη πράγματα και τα βότανα και τα ξόρκια (δαιμονικά πνεύματα) έλεγε και κάτι ειδικές ευχές μουρμουριστά με ακατάληπτα λόγια αφού προηγουμένως εσταύρωνε τρεις φορές τα βότανα.

Οι προσερχόμενοι έφευγαν ικανοποιημένοι να γιατρευτεί το πάθος τους και να πραγματοποιηθούν οι επιθυμίες τους.

Γύρω στις ράχες και βουνά του χωριού μας, βγαίνουν πολλά βότανα και προς την πλευρά προς τα «Γιοβούνια». Καταπληκτική ονομασία. Γιοβούνια=Άγια βουνά και με την παραφθορά της λέξης έγιναν Γιοβού-

νια. Εκεί λοιπόν βγαίνει ένα λουλούδι την άνοιξη, κάτι σαν τα σφακίδια (=αρωματικά φυτά) που άμα τα μάσεις και το ξηράνεις σιγά σιγά, στον ήλιο, είναι το λεγόμενο αρσενικοβότανο και το βράσεις και το πει η γυναίκα, συνέχεια ένα μήνα πριν από τη σύλληψη, τότε λένε το παιδί που θα γεννηθεί θα είναι αρσενικό. Αυτό το 'ξερε καλά, ο Αληζότ από την παλιά γιαγιά-Λούκενα, και επειδή είχε επιτυχία στις γεννήσεις του, όλο αρσενικά προστάτευε τα Γιουβούνια για να μη κόβουν ξύλα, ήταν δηλαδή δάσος ιερό Άγιο, ακόμη μέχρι σήμερα, και για να ευχαριστήσει τη γιαγιά Γιάτρισσα Λούκενα, της χάρισε και ένα χωράφι πιο πάνω από τη σημερινή δεξαμενή που αρχίζουν τα Γιουβούνια.

Δοξασίες, μύθοι, θρύλοι, παραδόσεις, ξόρκια και πολλές μα πολλές δρυσειδαίμονίες και μαγείες, με βότανα και αρσενικοβότανα, που ακόμη και σήμερα υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που τα πιστεύουν και τα χρησιμοποιούν.

14. ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ

Μπροστά στην Εκκλησία της «Αγίας Παρασκευής» στην Αγία Παρασκευή Αττικής Αθηνών, είναι η στάση του Αστικού Λεωφορείου Αθήνα- Αγία Παρασκευή. Εκεί, πριν από λίγα χρόνια περίμενα, το λεωφορείο να κατέβω στην Αθήνα. Το Λεωφορείο άργησε ως συνήθως- και χάνεις την υπομονή σου.

Ακριβώς απέναντι, στη λεωφόρο ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ, υπάρχει ένα μεγάλο πολυτελές κατάστημα ηλεκτρικών ειδών με την επιγραφή «Ο ΑΛΗΖΩΤΗΣ». Μου έκανε εντύπωση αυτή η ονομασία.

Από περιέργεια πήγα να περιεργαστώ τα διάφορα ηλεκτρικά είδη. Οι υπάλληλοι πρόθυμα με εξυπηρέτησαν. Σε ερώτησή μου, γιατί λέγεται ο Αληζώτης το κατάστημα, ένας υπάλληλος με πήγε στο αφεντικό. Τον ρώτησα για την ονομασία και καλοσυνάτα μου είπε, ότι αυτή είναι μία μεγάλη ιστορία. Γιατί ρωτάτε;

-Μήπως λέγεστε κι εσείς ΑΛΗΖΩΤΗΣ; Όχι του είπα, είμαι από ένα χωριό, που παλιά το έλεγαν Αληζότ-Τσιφλίκι κτήμα του Αληζότ- Αγά- Πασά. Χαμογέλασε ικανοποιημένος και μου είπε, με ευχαρίστηση.

Εγώ είμαι τρισέγγονος του Χασάν Μπέη, που ήταν γιός του Αληζότ- Πασά κι έχουμε αυτή την ονομασία. Ο πατέρας μου κι εγώ γεννηθήκαμε εδώ, στην Αγία Παρασκευή. Είχαμε πρόβατα, εδώ ήταν χωράφια. Σπούδασα μου λέει ηλεκτρολόγος, πουλήσαμε τα χωράφια και

κάνναμε αυτό το μαγαζί, έχουμε την καταγωγή μας από την ΗΠΕΙΡΟ από την Κόνιτσα, και είμαστε μακρινοί απόγονοι του Αληζότ. Κάτι θα έχεις ακούσει γι' αυτή την ιστορία του Αληζότ με την Αϊσέ και τον περιβόητο Αλή Πασά, που από λήσταρχος έγινε Αλή Πασάς ηγεμόνας στα Γιάννινα.

Και βέβαια του είπα ότι είμαι ιστοριοδίφης. Αν μπορέσω κάποτε μου είπε με τα παιδιά μου θα έρθω στα ωραία Γιάννινα και στην Κόνιτσα. Η ζωή έχει πολλά γυρίσματα.

Τον ευχαρίστησα γι' αυτή την ονομασία και την ιστορία που χάνεται στα βάθη των χρόνων, εδώ και 250 ολόκληρα χρόνια. Τι σου είναι η ζωή!

15. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Τα συγκεντρωθέντα λοιπόν στοιχεία, καθώς είπαμε είναι από την σχετική μας ιστορική έρευνα που κάναμε μετά κόπων, δυσκολιών και διάθεσης πολλών ωρών. Όλα τ' ανωτέρω συγκεντρώθηκαν: α) Από διηγήσεις προφορικές των ηλικιωμένων γερόντων, που καθώς έλεγε και ο Ι. Λαμπρίδης (άλλοτε σωστές και άλλοτε υπερβάλλουσες) λόγω της καταρρέουσας μνήμης, β) από τα ελάχιστα γραφόμενα σε διάφορα βιβλία και γ) από τα γραφόμενα στα περιθώρια των παλιών μας εκκλησιαστικών βιβλίων, που έχουμε τη συνήθεια να καταχωρούμε.

Αυτή είναι η ιστορία του Αλιζότ Αγά Μπέη και η ονομασία του χωριού μας. Για να θυμούνται οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νέοι.

Κεφάλαιο Β'

Απογραφή - Στατιστικοί πίνακες

16. Η ΑΠΟΓΡΑΦΗ

Α) Απογραφή είναι η καταγραφή και η κατάρτιση ενός καταλόγου, που περιέχει ορισμένα αντικείμενα που ενδιαφέρουν εκείνον που κάνει την απογραφή.

Κυριότερη απογραφή είναι η καταγραφή πληθυσμού. Απογραφή γινόταν πάντοτε από τ' αρχαία χρόνια, σ' όλους τους λαούς. Μάλιστα κατά την απογραφή των Ρωμαϊκών χρόνων επί Καίσαρα Αυγούστου – συνέπεσε και η γέννηση του Χριστού.

Η απογραφή γινόταν κάθε 5 χρόνια. Εδώ σε μας στην Ήπειρο μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους των Ιωαννίνων το 1913, γίνεται κάθε 10 χρόνια.

Πλην της απογραφής του πληθυσμού, γεννήσεις, βαπτίσεις, γάμοι, θάνατοι κ.α. Γίνεται απογραφή των ζώων μικρών και μεγάλων (άλογα, γαϊδούρια, ημίονοι, βόδια κ.α. πρόβατα, γίδια κ.λ.π.). Απογραφή διαφόρων γεωργικών προϊόντων π.χ. σιτάρι, κριθάρι, βρώμη, καλαμπόκι κ.α. κτηνοτροφικών προϊόντων και κίνηση αυτών των προϊόντων, από το ένα μέρος στο άλλο ή από μια χώρα στην άλλη. Απογραφή βιομηχανικών προϊόντων, απογραφή τουριστών και πολλών άλλων δεδομένων της ζωής του ανθρώπου κι έτσι δημιουργήθηκε η στατιστική επιστήμη.

17. Στατιστική

Στατιστική: Στατιστική είναι η επιστήμη που ασχολείται με τη συγκέντρωση, οργάνωση, παρουσίαση, ανάλυση και ερμηνεία των αριθμητικών δεδομένων και καταγραφή και σύγκριση των πινάκων. Γενικός δε σκοπός της στατιστικής είναι να συγκρίνει τα δεδομένα του παρελθόντος με τα τωρινά, με τις τάσεις του παρόντος και να προβάλλει τις προοπτικές για το μέλλον.

Μεγάλη λοιπόν η σημασία και η αξία της στατιστικής.

Όλα τα κράτη έχουν ειδικές υπηρεσίες συγκέντρωσης και σύγκρισης των στατιστικών στοιχείων και η διεύθυνση των οικονομικών και η πρόοδος μιας χώρας στηρίζεται διαρκώς σ' αυτούς του συγκριτικούς στατιστικούς πίνακες.

Σοβαρός λοιπόν είναι ο ρόλος της στη σχεδιασμένη οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί πολύ η αυτόματη κατάταξη και μελέτη των στατικών δεδομένων με ηλεκτρονικές μηχανές. Στη χώρα μας έχει ιδρυθεί λειτουργεί η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε.) η οποία καταγράφει και αξιολογεί όλα τα στοιχεία και τα συγκρίνει με τα στοιχεία άλλων χωρών (π.χ. πληθυσμού, παραγωγής, εισαγωγών, εξαγωγών κ.τ.λ.) και εκδίδει τη «Στατιστική Επετηρίδα» είναι ένα επιστημονικό εργαλείο για κάθε πρόοδο και ανάπτυξη κάθε λαού.

18. Στατιστικοί Πίνακες

Έτος	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
1856	οίκοι 26	Στεφάνια 56	205
1870	οίκοι 65	κάτοικοι	420
1913	οίκοι 139	229	368
1928	125	233	358
1951	-	-	315
1961	-	-	316
1971	-	-	200
1981	-	-	194
1991	-	-	153
2001	-	-	143
2011	-	-	128

Επιφάνεια σε στρέμματα του χωριού 18.339 (Ε.Σ.Υ.Ε.)

Αυτοί οι πίνακες απογραφής του πληθυσμού του χωριού μας από το έτος 1856 μέχρι 1928 είναι όπως ακριβώς γινόταν τότε, που παρουσιάζουν τον πληθυσμό του χωριού.

Από το έτος 1951 και εντεύθεν η απογραφή γίνεται κάθε δέκα χρόνια και η τελευταία έγινε το 2011 από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε.)

Απογραφή 2011

Επιφάνεια σε στρέμματα 18.339 (Ε.Σ.Υ.Ε.)

(Γραφείο Στατιστικής Υπηρεσίας Νομού Ιωαννίνων)

A) Πληθυσμού Πωγωνίου 8.960

B) Πληθυσμός της περιφερειακής ενότητας Ιωαννίνων 167.901

Γ) Πληθυσμός Ηπείρου 336.856

Δ) Πληθυσμός Ελλάδος 10.815.197 Ε.Σ.Υ.Ε.

E) Πληθυσμός του χωριού μας το 2011.

Σύνολο 128 κάτοικοι.

Παρατηρήσεις

1) Ο πίνακας του έτους 1856 είναι από την απογραφή 1852 (πηγή Π. Αραβαντινού: Χρονογραφία της Ηπείρου τόμος Β σελίδες 365 - 367). Περιοχή Ζαγορίου. Χωριό Αληζώτ Τζεφλίκ, χριστιανικοί οίκοι 26, στεφάνια 56. Εκκλησία Βελλάς. Γλώσσα Ελληνική, κτήμα ιδιόκτητον.

Σημειωτέον, προσέτι, ότι υπάρχουν στοιχεία: α, β, ε, ι και τ εμφανίζουν οποίας γλώσσας κτήματα εισίν τα τοπικά ονόματα ήτοι: Αλβανικής, Βλάχικης, Ελληνικής, Ιταλικής και Τουρκικής: Στο Αληζώτ Τζεφλίκ υπάρχει το στοιχείο τ: Τουρκικής.

Οι κάτοικοι, υπολογίζονται αν το ημιάρθροισμα οίκων και στεφανιών πολλαπλασιαστεί επί 5 π.χ. Αληζώτ Τζεφλίκ 26 και 56 ίσον 82 το μισό 41 επί 5 κάθουν 205 άτομα.

2) Ο Πίνακας έτους 1870 πηγή ιστοριοδίφη Ι. Λαμπρίδη Ηπειρωτικά Μελετήματα 1870.

3) Πίνακες 1913...2011 πηγή Ε. Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (ΕΣΥΕ).

4) Πίνακας 1928: Καταχωρείται πλέον: Κοινότης ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΥ.

5) Από την εξέταση του πίνακα βλέπουμε ότι ο πληθυσμός του χωριού μας, αλλά και γενικά της επαρχίας μας συρρικνώνεται κι αυτό είναι ανησυχητικό και είναι αποτέλεσμα των στρεβλών πολιτικών της πολιτείας. Καιρός είναι ν' ανακοπεί αυτό το ρεύμα της γενικότερης αστυφιλίας.

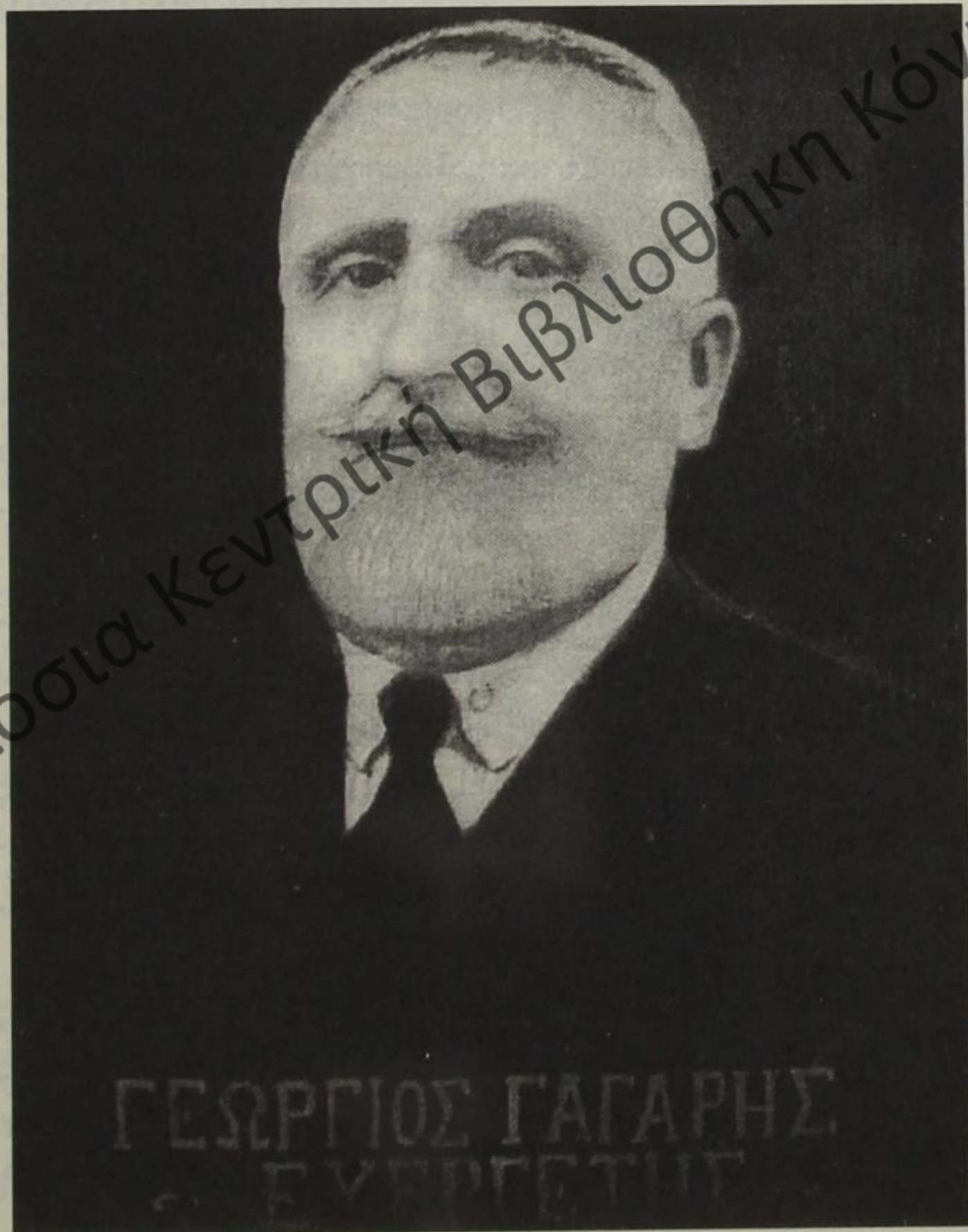

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

19. ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Γιώργος Γάγαρης (1869-1954)

Δημοσιογράφος Βουλευτής και
ευεργέτης του χωριού μας.

ΠΡΩΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ

Πέμπτη 14 Μαρτίου 2013

20. Γεώργιος Γάγαρης:

Ο μεγάλος ευεργέτης του Γεροπλατάνου...

Γράφει ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Είναι γνωστοί σε όλους μας οι Ηπειρώτες Εθνικοί Ευεργέτες. «Η απαράμιλλη αυτή Ηπειρωτική ευποιΐα είναι μοναδικό διαχρονικό φαινόμενο μέχρι τις ημέρες μας, είναι η ασύλληπτη και δυσνόητη έννοια για όσους δεν γνωρίζουν το δέσιμο όλων των Ηπειρωτών, με τα ιερά χώματα της μιας και ενιαίας Ηπείρου» Ν. Γκόντας, πρώην Δήμαρχος Ιωαννίνων

Οι Ηπειρώτες, εθνικοί ευεργέτες, οι οποίοι ξενιτεύτηκαν και μεγαλούργησαν στα ξένα ποτέ δεν ξέχασαν την πατρώα γη τους. Βοήθησαν με κάθε τρόπο με όσα χρηματικά ποσά διέθεταν. Η ευεργεσία «η χάρις προς την πόλιν και το έθνος» είναι πανάρχαια και κατ' εξοχήν ελληνική πατριωτική συνήθεια (Α. Παπασταύρος, πρώην Δήμαρχος Ιωαννίνων).

Εμείς εδώ σήμερα δεν θ' αναφερθούμε σ' όλους τους εθνικούς μας Ηπειρώτες ευεργέτες. Ο τίτλος «Εθνικός ευεργέτης» είναι τιμητικός τίτλος και απονεμήθηκε με επίσημο και δεσμοδετημένο τρόπο από την Ελληνική

Πολιτεία. (Εδώ πληροφοριακά ας αναφερθούμε στους: Αβέρωφ, Αρσάκη, Δομπόλη, Ζάππα, Καπλάνη, Μελά, Μπάγκα, Ριζάρηδες, Σίνες, Σταύρου, Στουρνάρη, Χατζηκώστα κ.ά.). Αυτοί προσέφεραν τα πάντα για την πατρίδα μας. Εμείς, ειδικά σε αυτό μας το άρθρο θ' αναφερθούμε στο γνωστό μας αείμνηστο Γ.Κ. Γάγαρη, ευεργέτη του χωριού μας (πρώην Αλιζότ- Τσιφλίκι, σήμερα Γεροπλάτανος Πωγωνίου Ιωαννίνων).

Λόγιος και δημοσιογράφος

Αν και έχουμε γράψει πάρα πολλές φορές για τον αείμνηστο χωριανό μας Γεώργιο Κ. Γάγαρη, θεωρούμε υποχρέωσή μας εφέτος που συμπληρώνονται 59 ολόκληρα χρόνια από το θάνατό του, να γράψουμε, για μια ακόμη φορά, έστω δύο λόγια γι' αυτόν. Γιατί καθώς έγραψε και είπε ο Θουκυδίδης στον επιτάφιο του Περικλή «Εδοκει είναι^ ανδρών αγαθών έργω γενομένων, έργω και δηλούσθαι τας τιμάς» (επιτ. Κεφ.35) (Δηλαδή άνδρες που αποδείχτηκαν γενναίοι με έργα, με έργα να τους αποδίδονται και οι τιμές. «Επιτάφιος Περικλή Κεφ. 35»).

Εν συντομία λοιπόν θα πούμε τα εξής, να ενδυμούνται οι παλιότεροι και να μαθαίνουν οι νεότεροι.

Ο αείμνηστος γεννήθηκε το 1869 στο χωριό μας που τότε ονομαζόταν «Αλιζώτ Τσιφλίκι» σημερινό Γεροπλάτανο Δήμου Πωγωνίου Ιωαννίνων από φτωχούς γονείς γεωργοκτηνοτρόφους. Το σπίτι του ήταν εκεί που σήμερα είναι τα Γοραίικα (σπίτι της Αλεξάνδρας

Γόρα και Βασιλικής Θ. Γόρα) κληρονόμων του Ντίνου Γόρα, καθότι και συγγενείς του. Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε στο τότε μικρό Δημοτικό σχολείο του χωριού μας, αργότερα πήγε στο σχολαρχείο Τσαραπλανών (σημερινό Βασιλικό) και μετά φοίτησε στη μεγάλη του Γένους Σχολή στην Κωνσταντινούπολη (Πόλη) κοντά σε έναν θείο του. Παρακολούθησε μαθήματα νομικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών χωρίς ποτέ να την τελειώσει. Από νεαρός ασχολήθηκε με τη Δημοσιογραφία και συνδέθηκε με πραγματική φιλία με τον ποιητή Κώστα Κρυστάλλη. Εργάστηκε στις εφημερίδες «Χρόνος των Αθηναίων», «Καθημερινή» του Μιχ. Λάμπρου και «Ακρόπολις». Το Σεπτέμβριο του 1892 εξέδωσε στην Αθήνα τη δική του πλέον εφημερίδα «Φωνή της Ηπείρου» μέχρι το 1918.

Φοβερός Δημοσιογράφος, με πένα τρανταχτερή υπέρ των «Σκλαβωμένων Ηπειρωτών». Σωστή εθνική συνείδηση, δημοσιότητα για τις ωμότητες και βιαιότητες των Τούρκων στη σκλαβωμένη Ήπειρο. Έτσι εξεγείρονταν οι συνειδήσεις του λεύτερου Ελληνισμού, χάρη στις σωτήριες παρεμβάσεις του και βελτιώνονταν οι συνθήκες της ζωής των «Ραγιάδων» καθώς γράφει ο λόγιος βιογράφος τον Β. Κραψίτης στο βιβλίο του «Λόγιοι της Ηπείρου» Αθήνα 1979 σελίδα 310.

Το 1896 εξέδωσε το Ηπειρωτικό Ημερολόγιο «Δωδώνη» καθώς και το 1899. Το 1897 υπηρέτησε εθελοντής στον τότε Ελληνο- Τουρκικό πόλεμο και το 1913 ανέλαβε Διοικητής του Τεπελενίου. Γνώριζε άριστα τα της Β. Ηπείρου γενόμενα και το 1946 έλαβε μέρος ως εκ-

πρόσωπος των Ελλήνων στη συνθήκη «ειρήνης» στο Παρίσι για θέματα ΒΟΡΕΙΟ- ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ που τα γνώριζε άριστα και είχε μεγάλη πολιτική διπλωματικότητα.

Υπερασπιστής των φτωχών

Από το 1910 μέχρι το 1917 ήταν Πρόεδρος της Ηπειρωτικής Αδελφότητας Αθηνών, με ποικίλο Κοινωνικό και Πατριωτικό έργο και από το 1911 μέχρι το 1954 ισόβιο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ριζάρειου Εκκλησιαστικής Σχολής. Το 1920 και το 1935 εκλέχτηκε βουλευτής Ιωαννίνων. Ο αείμνηστος έκανε πολλές δωρεές, σε σχολεία της Ηπείρου. Καθώς μας γράφει ο Πωγωνήσιος ιστοριοδίφης και Δημοσιογράφος κ. Κώστας Κωστούλας στο περιοδικό (τεύχος 5), έκδοσης Συνδέσμου Φοιτησάντων στο Γυμνάσιο-Λύκειο Πωγωνιανής τον Οκτώβριο του 1931, ο Γεώργιος Κ. Γάγαρης απέστειλε 500 δραχ. για τη Σχολική Βιβλιοθήκη του Γυμνασίου.

Πολλοί-δε χωριανοί έλαβαν βοήθεια και χρηματικά ποσά από τον αείμνηστο καθώς και πάρα πολλοί βρήκαν δουλειά στη Ριζάρειο Σχολή όπως οι αείμνηστοι Αποστολής Παπανικολάου, αρχιμάγειρας της Σχολής, Γεώργιος Γόρας, μάγειρας και άλλοι. Ακόμη εφημέριος της Σχολής ήταν ο αείμνηστος Οικονόμος Παπά- Δημήτρης Τζέρμπος κι εκεί σπούδασε κι αυτός, ο αείμνηστος Δάσκαλος Γεώργιος Τζέρμπος και από εκεί αποφοίτησε ο σημερινός πρωτοπρεσβύτερος παπά- Χαράλαμπος Τζέρμπος και τόσα άλλα παιδιά από τα γειτονικά μας χωριά.

Εκεί σπούδασαν και φοίτησαν με τις δικές του δωρεές και γνωριμίες και συμβουλές. Μεγάλος υπερασπιστής των φτωχών παιδιών της Ηπείρου. Ακόμη και με τις δικές του ενέργειες, βοήθησε πολύ να χτιστεί και το Σχολείο μας που είχε καεί στον πόλεμο του 1940. Στη δε εκκλησία μας, στο Δρυόφυτο Άγιο Νικόλαο, όπως τον αποκαλούσε, κάθε τόσο έστελνε δωρεές και βοηθήματα και ιερά άμφια στον αείμνηστο Παπά-Θανάση Οικονόμου, που τόσο υπέρ-αγαπούσε. Σήμερα το όλο του δημοσιογραφικό έργο-εφημερίδες, κλπ. υπάρχει δερματοδεμένο στη Δημοτική Βιβλιοθήκη του Δήμου Ιωαννιτών και στη βιβλιοθήκη της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών. Πάντα πρώτος σ' όλους τους αγώνες. Κοινωνικός αγωνιστής που αγάπησε με πάθος την Ήπειρο και την ΕΛΛΑΔΑ ΜΑΣ. Προπαντός όμως με τις συμβουλές του βοήθησε τα μέγιστα τη Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή και οι σημερινές εγκαταστάσεις της στο Χαλάνδρι είναι έργο και πρόνοια δική του, καθώς και ένα οικόπεδο στη Βούλα, δωρεά προς το χωριό μας, που το αξιοποίησε η Κοινότητα πουλώντας το, κι αγόρασε στα Γιάννενα, ακίνητο, όπου τα έσοδά του από τα ενοίκια έρχονται στο χωριό μας.

Το 1954 απεβίωσε. Παιδιά δεν είχε. Με τη διαθήκη του όριζε να σπουδάσουν, δυο νέοι από το χωριό μας, να γίνουν δάσκαλοι στο Ιεροδιδασκαλείο Βελλάς κι όλα τα έξοδα των σπουδών τους δικά του.

Οι βιογράφοι του, τον αναγνωρίζουν ως μαχητικό Κοινωνικό πολιτευτή. Το 1954, που απεβίωσε η τότε κοινότητα του χωριού μας τον ανακήρυξε ευεργέτη

και μέχρι σήμερα η βιβλιοθήκη του που την δώρισε στη Ριζάρειο Σχολή μένει εκεί περιμένοντας κάποιον νεότερο Γεροπλατανίτη φιλόλογο ν' ασχοληθεί και να την επανεκδώσει.

Αποτελείται από σπάνια ιστορικά - λαογραφικά βιβλία. Το ωραίο διώροφο σπίτι του το χάριζε στην υιοθετηθείσα κόρη του, άκληρη και αυτή, η οποία πολύ αργότερα το χάρισε στα ανίψια της που το έδωσαν με αντιπαροχή κατά την τότε συνήθεια και σήμερα στην οδό Ιπποκράτους 5 φιγουράρει μια πενταόροφη γερασμένη πολυκατοικία. Επεδίωξα να γραφτεί μια μικρή αναμνηστική πλάκα, αλλά οι αγοραστές, ο μηχανικός και ο εργολάβος δεν το δέχτηκαν.

Γενικά ως πνευματικός λόγιος, ο Γ.Κ. Γάγαρης, συμπυκνώνει την ουσία της ζωής και την ανεβάζει σε εξιδανικευμένες μορφές με υποδειγματικές πράξεις για τον άνθρωπο, ο οποίος έτσι γνωρίζει να υψώνει σε αρετή την διεκδίκηση της ατομικής και εθνικής αξιοπρέπειας.

Ακολουθούσε πάντοτε την πνευματική παράδοση που είχε τις ρίζες της, απ' τα παλιά χρόνια (Β. Κραψίτης).

Με λίγα λόγια ήταν λαμπρός Ηπειρώτης, που με την εφημερίδα του και με την παρουσία του με τις πολύτιμες μελέτες, εξύμνησε την αγαπημένη του γενέθλια γη και ενσάρκωσε τα πιο ωραία ιδανικά των Ηπειρωτών.

Ακόμη άφησε κι ένα πολύτιμο αρχείο της ταραχόδους Περιόδου 1892-1914, που βρίσκεται στη Ζωσιμαία βιβλιοθήκη των Ιωαννίνων και στην Ε.Η.Μ. μαζί με το αρχείο των χειρογράφων του Κρυστάλλη και μια

σειρά από περιοδικά και εφημερίδες, το οποίο εξέδωσε τα έργα καθώς και τη βιογραφία του ποιητή Κώστα Κρυστάλλη που καθώς είπαμε ήταν φίλος και κατοικούσαν στο ίδιο δωμάτιο.

Αυτή είναι εν συντομία η μεγάλη αυτή μορφή του χωριού μας. Κλείνοντας αυτό μου το άρθρο, κάνω και μια μικρή πρόταση στον Πολιτιστικό μας Σύλλογο, το καλοκαίρι μαζί με τις πανηγυρικές κι άλλες εκδηλώσεις, πολιτιστικές και αθλητικές, να αφιερώσουμε κι ένα ταπεινό μνημόσυνο στον αείμνηστο χωριανό μας δωρητή και ευεργέτη Γεώργιο Κ. Γάγαρη. Ομιλητές θα υπάρχουν πολλοί.

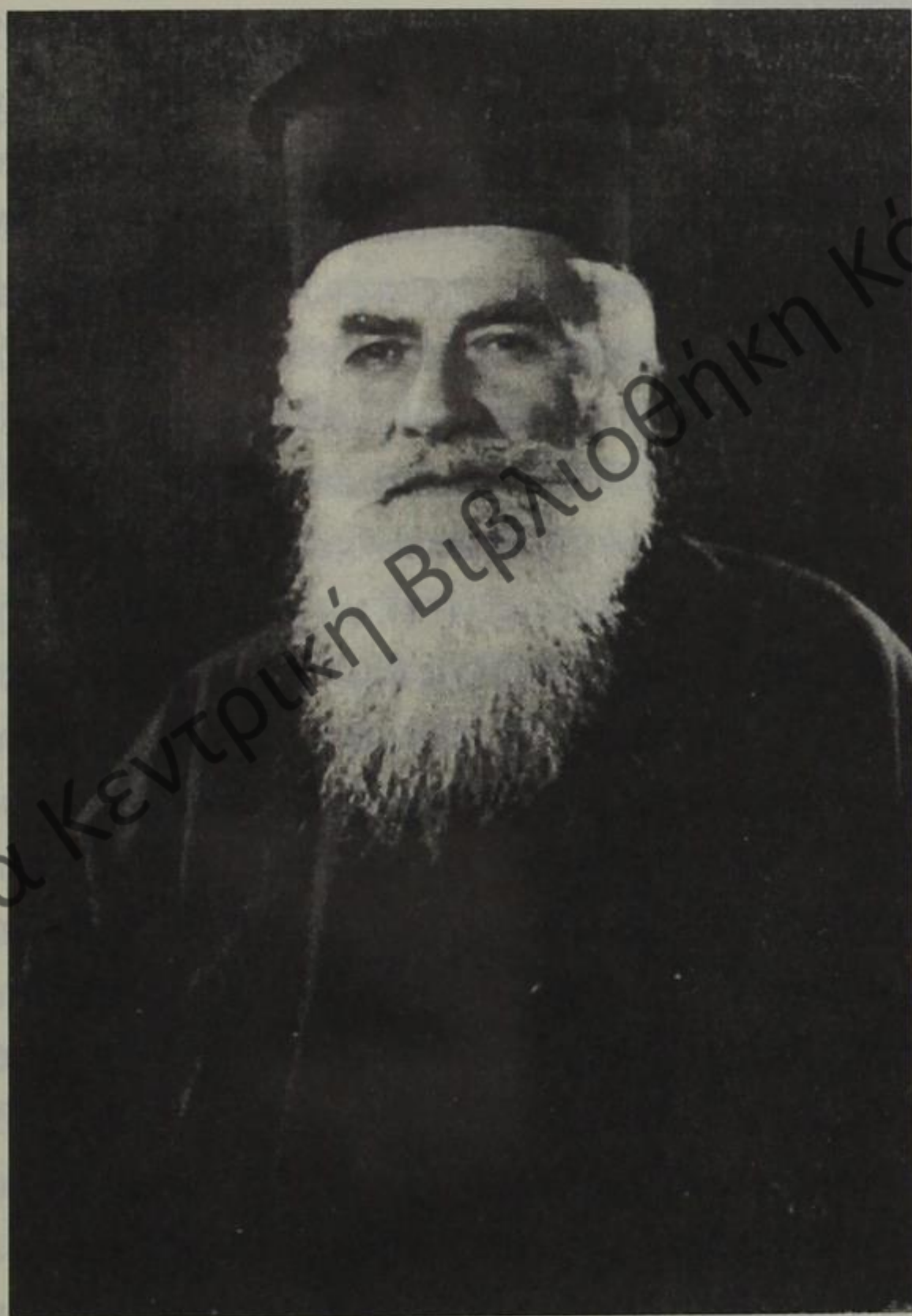
Ας είναι αιωνία η μνήμη του

Ο Σωκράτης Μιχ. Οικονόμου είναι συνταξιούχος δάσκαλος, τέως διευθυντής της «Φωνής του Γεροπλατάνου».

Παπαδημήτρης Τζέρμπος

21. Το Τζέρμπειο Ίδρυμα και ο Παπαδημήτρης Τζέρμπος

Μια ακόμη βιογραφία προσωπικοτήτων της κοινότητάς μας, σήμερα θ' αναφερθούμε με τη συμπλήρωση φρόνων απο το θάνατο του, στον αείμνηστο οικονομό Παπα-Δημητριο ΤΖΕΡΜΠΟ, ευεργέτης της κοινότητάς μας και ταπεινοευσίτη της εκκλησίας του Χριστού, που ίδρυσε με την διαθήκη του το "Τζέρμπειο Ίδρυμα με τη δωρεά δυο ακινήτων στο χωριό μας για έργα ευποιίας και βοήθεια ενδεών συγχωριανών μας.

Ο αείμνηστος οικονομός Παπα - Δημήτρης Τζέρμπος εγεννήθη το 1888 στο Γεροπλάτανο, παιδί φτωχής αγροτικής οικογένειας. Έμαθε τα πρώτα γράμματα στο τότε Δημοτικό σχολείο του χωριού. Αργότερα φοίτησε στη Σχολή Φιλανθρωπινών στο Νησί Ιωαννίνων ετέλειωσε την Ιερατική Σχολή Βελλάς και κατόπιν τη Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή. Χειροτονήθηκε διάκος και μετά το 1915 ιερέας στο χωριό μας και αργότερα μετετέθη στην Αθήνα.

Επί σαράντα πέντε συναπτά έτη, υπηρέτησε επαξίως το Ιερόν θυσιαστήριον σε διάφορες ενορίες των Αθηνών. Η ακεραιότης, η ευσέβεια, η ευσυνειδησία και η αγάπη προς τον άνθρωπο ήταν τα κύρια στοιχεία που κοσμούσαν το χαρακτήρα του. Ακόμη μεγάλη ήταν και η αγάπη για τη γενέθλια γη του και συχνά την

επισκεπτόταν και συλλειτουργούσε μ' άλλους ιερείς στον Άγιο Παντελεήμονα.

Η πλούσια δράση του και προσφορά στο έργο των Κατηχητικών σχολείων, η διακονία του στο κήρυγμα και στην εξομολόγηση και ο ιδιαίτερος ζήλος σ' όλα τα ιερατικά του καθήκοντα του έδωσαν πλούσια βιώματα και τον εφόδιασαν με μεγάλη πείρα.

Σκόρπιζε παντού την αγάπη, το χαμόγελο και τη χαρά και ενέπνεε σεβασμό με την επιβλητική του κορμοστασιά. Αγωνιζόταν για την συμφιλίωση, την ομόνοια και την ειρήνη των γύρω του. Μοχθούσε για την ανακούφιση των φτωχών, των πονεμένων και των "εν πάση θλίψει και ανάγκη ευρισκομένων".

Πάντοτε ενδιαφερόταν δια την ευπρέπεια και τον εξοπλισμό των Ιερών Ναών, υπήρξε δε πρωτεργάτης της ανεγέρσεως του Ιερού Ναού Αγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου Νικαίας Πειραιώς.

Εκοιμήθη των 18ην Δεκεμβρίου 1965 και η νεκρώσιμος ακολουθία εψάλη από πλήθος ιερέων προεξάρχοντος του τότε Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πειραιώς Χρυσοστόμου. Εκηδεύθη στη Νίκαια Πειραιώς.

Με τη διαθήκη του κανόνιζε τα της οικογένειάς του και δώριζε στην κοινότητά μας δυο (2) ακίνητα (ένα διαμέρισμα και μία αποθήκη στην Αθήνα), τα ενοίκια να εισπράττονται από την κοινότητα και να γίνονται διάφορα έργα και να Βοηθούνται ενδεείς χωριανοί μας. Μεγάλη προσφορά, πνευματική κοινωνική και οικονομική για το χωριό μας.

Το τότε Κοινοτικό Συμβούλιο τον ανακήρυξε ευερ-

γέτη. Ιδρυσε "Ίδρυμα επονομαζόμενο "ΤΖΕΡΜΠΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ" που διοικείται από: τον εκάστοτε πρόεδρο της κοινότητας, το δάσκαλο, τον ιερέα του χωριού, από έναν εκπρόσωπο της οικογένειας Τζέρμπου και με πρόεδρο τον εκάστοτε Ειρηνοδίκη Κόνιτσας, για την διαχείριση του Ίδρύματος.

Με τα χρήματα αυτής της δωρεάς, έγιναν και γίνονται διάφορα έργα στο χωριό μας όπως η Κοινοτική πλατεία κ.ά. Βοηθήθηκαν μαθητές του Δημοτικού σχολείου μας, η εκκλησία μας καθώς επίσης και ορισμένοι άλλοι χωριανοί (ορφανά κορίτσια, φτωχοί άνθρωποι κ.α.) κατά την κρίσιν της επιτροπής και τα οριζόμενα της ΔΙΑΘΗΚΗΣ, και θα βοηθούνται εσαεί.

Αυτός ήταν με λίγα λόγια ο αείμνηστος Οικονόμος Παπά Δημήτρης Τζέρμπος.

Με τη ζωή του, με το έργο του και την προσφορά του βοήθησε το χωριό του. Γνήσιο τέκνο της ευάνδρου Ηπείρου, συνεχιστής των Μεγάλων Ευεργετών και Δωρητών της πατρίδος μας.

Αυτά για να ενθυμούνται οι παλιοί να μαθαίνουν οι νέοι και να παραδειγματίζονται, για νέες προσφορές και δωρεές για έργα ευποιίας στο χωριό μας.

Υ.Γ. Στοιχεία για τη ζωή και το έργο του καθώς και τη φωτογραφία του, μου τά δωσε ο εγγονός του πρωτοπρεσβύτερος Παπα -Χαράλαμπος Τζέρμπος και τον ευχαριστούμε και δημοσίως πολύ.

Αναδημοσίευση από την εφημερίδα
ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΥ (1996, αρ. φ. 8)

22. ΣΑΝ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σημερινή μορφή του χωριού μας

Όπως ήδη αναφέραμε ανήκουμε με το Νόμο «Καλλικράτη» στον ενιαίο Δήμο Πωγωνίου, με Δήμαρχο και στην Περιφερειακή Ενότητα Ιωαννίνων με Περιφερειάρχη Ηπείρου.

Η όλη δομή και λειτουργία του χωριού είναι γνωστή και δεν θ' αναφερθούμε σ' αυτή.

Θα τονίσουμε όμως τα παρακάτω:

- 1) Δήμαρχος Πωγωνίου- Υπεύθυνος για όλα (Διαείκηση- έργα κ.α.).
- 2) Δημοτικό διαμέρισμα Γεροπλατάνου, με εκλεγμένη Πρόεδρο.
- 3) Εκκλησιαστική Επιτροπή.
- 4) Γεωργικός Πιστωτικός Συνεταιρισμός.
- 5) Πολιτιστικός Σύλλογος.
- 6) Έκδοση Τοπικής Εφημερίδας «ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΥ».
- 7) Δεν λειτουργεί πλέον το Δημοτικό μας Σχολείο.

23. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- A. Όλες οι εξυπηρετήσεις των κατοίκων γίνονται πλέον στο Καλπάκι, έδρα του Δήμου (Πιστοποιητικά, βεβαιώσεις, εγγραφές στο Μητρώο- Δημοτολόγια κ.ά.)
- B. Εκκλησιασμός εκ περιτροπής τις Κυριακές και θρησκευτικές εορτές, από τον Ιερέα Παπά- Δήμο-Κέντρου.
- Γ. ΖΩΗ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- 1) Το γνωστό μας ΖΙΑΦΕΤΙ (Ζιαφέτι = ευωχία γλέντι. Η λέξη είναι Τουρκική. Ciafet. Σύμφωνα με μια παλιά πολύ παλιά παράδοση έχει ως εξής. Γύρω στα 1780 ήρθε ένα φοβερό χειμώνα στο χωριό ο Αληζότ και κατέλυσε στο τότε αρχοντικό των Κεντραίων στο πάνω μέρος του χωριού. Ήταν καλοφαγάς. Κοιλιόδουλος. Έφαγε χοιρινά πολλά και είχε μεγάλη δυσκοιλιότητα και υπέφερε πολύ. Διέταξε να του φέρουν γιατρό, από τ' Άνω Ραβένια και από την Αρτσίστα δυστυχώς οι γιασιαξήδες (καβαλαραίοι) δεν βρήκαν γιατρό κι ήρθαν άπρακτοι στο χωριό. Ο Αγάς υπέφερε και μερικοί λέγανε ότι μπορεί, και να πεθάνει (κρυφή χαρά των χωριανών).

Τότε καλέσανε την πρακτική γιάτρισσα Γιαγιά Λούκενα, που ήξερε πολλά γιατρικά με τα βότανα απ' τα Βοτανάρια. Αυτή πήγε στο σπίτι, εξέτασε τον Αγά ασθενή, έβρασε κάτι βότανα και τάδωσε να τα πιεί ο Αγάς. Και τους είπε να φέρουν μια σκαφίδα. Σε λίγο το μαγικό βότανο της γιαγιά Λούκενας έκανε την ενέργεια, ενεργήθηκε ο Αγάς, στην σκαφίδα, ελάφρωσε και χαμογέλασε κι ο κόσμος έλεγε Ζει αφέντης ζει αφέντης και με την παραφθορά της λέξης έγινε συν το χρόνο Ζει-αφέτη, δηλαδή ζωή χαρά ευτυχία γλέντι. Τότε ο Αγάς Αλιζότ διέταξε να κάνουν πανηγύρι με όργανα. Ήταν ακριβώς 6 Γενάρη τα Φώτα. Από τότε λοιπόν στο χωριό μας γιορτάζουμε αυτό το γεγονός με φαγητό και γλέντι κάθε χρόνο. Ζιαφέτι

λοιπόν σημαίνει γλέντι χορός και γιορτάζουν έτσι και πολλά χωριά την ίδια μέρα στο Ζαγόρι. Η φήμη της πρακτικής γιάτρισσας γιαγιά Λούκενας, πήγε παντού, έγινε ξακουστή ξεπέρασε και τη φήμη των Βικογιατρών του Ζαγοριού)

Με φαγητό παραδοσιακό γιαχνί και γλέντι τα ΦΩΤΑ στις 6 Γενάρη σ' αυτό το πατροπαράδοτο παλιό έθιμο το ΖΙΑΦΕΤΙ με το κοκκινιστό γιαχνί ακολουθούμε πιστά το εξής έθιμο. Όλοι οι χωριανοί πρέπει να έρθουν στο κοινό τραπέζι για φαγητό. Αφού το πρωί στην εκκλησία βγάλαμε σαν σε «Δημοπρασία» τις εικόνες των αγίων έβγαινε ο «νούνος» της χρονιάς προσέφερε ότι μπορούσε και κάθε Χριστιανός έπαιρνε και έταζε τον άγιο του Σπιτιού του είτε σε χρήματα, είτε σε είδος. Έτσι συντηρούνταν η εκκλησία μας. Το βράδυ στο κεντρικό καφενείο στο κοινό τραπέζι και φαγητό, όποιος απούσιαζε ή δεν μπορούσε να έρθει, γέρος ή άρρωστος του βγάζουμε τη μερίδα του και με τα παιδιά του χωριού, την στέλνουμε στο σπίτι. Μεγάλη χαρά και ικανοποίηση, αισθάνεται εκείνος που δεν μπόρεσε να παραβρεθεί για κάθε λόγο.

Το τραπέζι, το συμπόσιο όλων των κατοίκων, το διοργάνωνε το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο από τα χρήματα που πρόσφεραν οι κάτοικοι το πρωί υπέρ της Εκκλησίας. Παλιό πολύ παλιό έθιμο, από την εποχή της τουρκοκρατίας. Τότε οι ραγιάδες προσπαθούσαν, να βρουν, την ευκαιρία, να συγκεντρωθούν, να συνομιλήσουν, όλοι μαζί και με υπονοούμενα να πουν κάτι «για το ποδούμενο» για

την προετοιμασία για το διώξιμο του τυράννου και να αλληπαρηγορηθούν και να τονώσουν το εθνικό της φρόνιμα. Κατά την διάρκεια του συμποσίου, η εκκλησιαστική επιτροπή περιέφερε δίσκο και συγκέντρωνε τα χρήματα, ή το είδος, που είχε τάξει καθένας και επί πλέον έρριχναν στο δίσκο ό,τι ήθελαν και εκείνος που δεν είχαν τάξει τίποτε.

Αθάνατα ήδη και έδιμα του χωριού μας.

- 2) Βραδιά και γιορτή Τσίπουρου με σουβλάκια και χορό, όπου με το εύγεστο Γεροπλατινίτικο "ρακί" και τις λιχουδιές και τους διάφορους μεζέδες, τα «τσούζουνε» λιγάκι και μερακλωνιάστε με το πωγωνήσιο κλαρίνο.
- 3) Κοινή φασολάδα την Καθαρά Δευτέρα,
- 4) Τριήμερο Πανηγύρι το καλοκαίρι (27 Ιουλίου).
- 5) Χαρούμενο αντάμωμα όλων των χωριανών με τραπέζι ντόπιων και ταξιδιωτών-ξενιτεμένων, το καλοκαίρι και τρικούβερτο γλέντι στην κεντρική πλατεία κάτω από τον γέρο - Πλάτανο.
- 6) Διάφορες συναντήσεις και αλληλοκεράσματα στα σπίτια με παρέες και χωριάτικες συντροφιάς - κοντινές πορείες.
- 7) Διάφορες Πολιτιστικές εκδρομές σε πόλεις και Ιστορικούς Τόπους της χώρας μας.
- 8) Συχνές επισκέψεις των εργαζομένων, απ' τα Ιωάννινα, Αθήνα και Κόνιτσα για ξεκούραση και ευχάριστες παρέες, στο καφενείο του χωριού μας,
- 9) Αντάμωμα των πολλών γαμπρών και νυφάδων που αγαπούν ιδιαιτέρως το χωριό και για επίσκε-

- ψη των γερόντων και των ηλικιωμένων που δίνουν χαρά και ευχαρίστηση.
- 10) Ταχυδρομική εξυπηρέτηση, με τον ταχυδρόμο μας τρεις φορές την εβδομάδα.
  - 11) Κοινοτικό γιατρό, για φάρμακα και εξέταση των ασθενών και των ηλικιωμένων χωριανών.
  - 12) Εξυπηρέτηση των κατοίκων με αυτοκίνητο του Δήμου για προμήθεια τροφίμων από το Καλπάκι κι αγορά των φαρμάκων και άλλων αναγκών.
  - 13) Μεταφορά των μαθητών με το ΚΤΕΛ και ταξί, στο Δημοτικό Σχολείο Καλπακίου και στο Γυμνάσιο- Λύκειο Δολιανών.
  - 14) Φαγητό με φροντίδα του Δήμου σε ανήμπορους και ενδεείς χωριανούς.
  - 15) Επαγγελματική απασχόληση των κατοίκων με γεωργικό - κτηνοτροφικές ασχολίες και καλλιέργεια μικρών κήπων με κηπευτικά, τώρα που έχουμε νερό, που χρόνια παλαιότερα υποφέραμε από λειψυδρία (έλλειψη επαρκούς ποσότητας νερού πόσιμο, πότισμα και άλλες χρήσεις. Βολευόμαστε με οικονομία από τα πηγάδια και τις στέρνες.)
  - 16) Λειτουργία Πολιτιστικού Κέντρου, το άλλοτε «Σπίτι του Παιδιού»
  - 17) Ζωή και κίνηση με τρακτέρ, γεωργικό- κτηνοτροφικά αυτοκίνητα και πολλά Ι.Χ. αυτοκίνητα (κούρσες)
  - 18) Επικοινωνία με τους αποδήμους μας, του εσωτερικού και εξωτερικού.
  - 19) Συμμετοχή στις εκδηλώσεις και δραστηριότητες των Αδελφοτήτων απόδημων χωριανών μας.

- 20) Συμμετοχή σ'όλες τις εθνικές γιορτές και επέτειους, με επιμνημόσυνες δεήσεις, κατάθεση στεφάνων, στέψεις των προτομών των πεσόντων ηρώων, στα μνημεία μας με πανηγυρικούς πατριωτικούς λόγους με πατριωτικό παλμό και ενθουσιασμό.
- 21) Λειτουργία του Κοινοτικού Καφενείου. Κέντρο συνάντησης και συζήτησης, με κρίσεις, θέσεις και αντιθέσεις για όλα τα προβλήματα του χωριού, του Δήμου και της Χώρας μας. Ελληνικό μας γνώρισμα αυτό.

Ας τονίσουμε ακόμη ότι είμαστε μέχρι στιγμής, το πιο ζωντανό χωριό της περιοχής μας, με τις γιορτές μας και μ' όλες αυτές τις εκδηλώσεις μας.

Και τέλος έχουμε και την οικονομική κρίση, μια κατάσταση που όλους μας προβληματίζει.

Θέλω να πιστεύω και είμαι από τη φύση μου αισιόδοξος ότι αυτή η κατάσταση είναι προσωρινή. Άρχοντες και αρχόμενοι, όλοι μαζί, ενωμένοι και αγαπημένοι, μπορούμε να ξεπεράσουμε κι αυτή την Οικονομική και Κοινωνική κρίση. Άλλωστε περάσαμε και πιο δύσκολες εποχές. Για όλα τα' ανωτέρω, δεν αναφέρομαι λεπτομερώς στο μικρό μου αυτό πόνημα, γιατί είναι σε όλους γνωστά.

Στο αέναο κύλισμα του χρόνου και της ζωής, θα φεύγουν και θα έρχονται πάντα νέοι άνθρωποι και η ζωή θα συνεχίζεται.

Με τα σύντομα αυτά γραφόμενά μου, σ' αυτό το μι-

κρό ολιγοσέλιδο βιβλίο κάναμε μια Ιστορική αναδρομή, τιμούμε όλους τους προγόνους μας που έζησαν σ' αυτόν τον τόπο μας, στην ευλογημένη γενέθλια γη μας και υπέφεραν τα πάντα από τους διάφορους κατακτητές, από τους Αγάδες και Μπέηδες χωρίς ν' αλλαξοπιστήσουν, από τις ληστρικές επιδρομές, αναγκαστικές μετακινήσεις, κυνηγημένοι απ' όλους.

Τέλος από τη θέση αυτή θέλω να ευχαριστήσω θερμώς, όλους, όσοι με προθυμία, προφορικά, μου 'δωσαν, ορισμένες πληροφορίες για τις θέσεις (Στάϊκου, χωράφια, Μπέϊκα, για το Γεροπλάτανο κ.ά.) καθώς και τις γραφικές τέχνες «Θεοδωρίδη» για τις τεχνικές τους συμβουλές.

Τιμούμε ακόμη κι όλους όσους ζούνε σήμερα στον τόπο μας. Και καλούμε όλους τους απανταχού Γεροπλατανίτες να συστρατευτούμε, ως εγγυητές για ένα καλύτερο μέλλον του χωριού μας με την γενική ευχή μας που είναι: **«Ο ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΣ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΖΗΣΕΙ ΚΑΙ ΘΑ ΖΗΣΕΙ».**

23. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

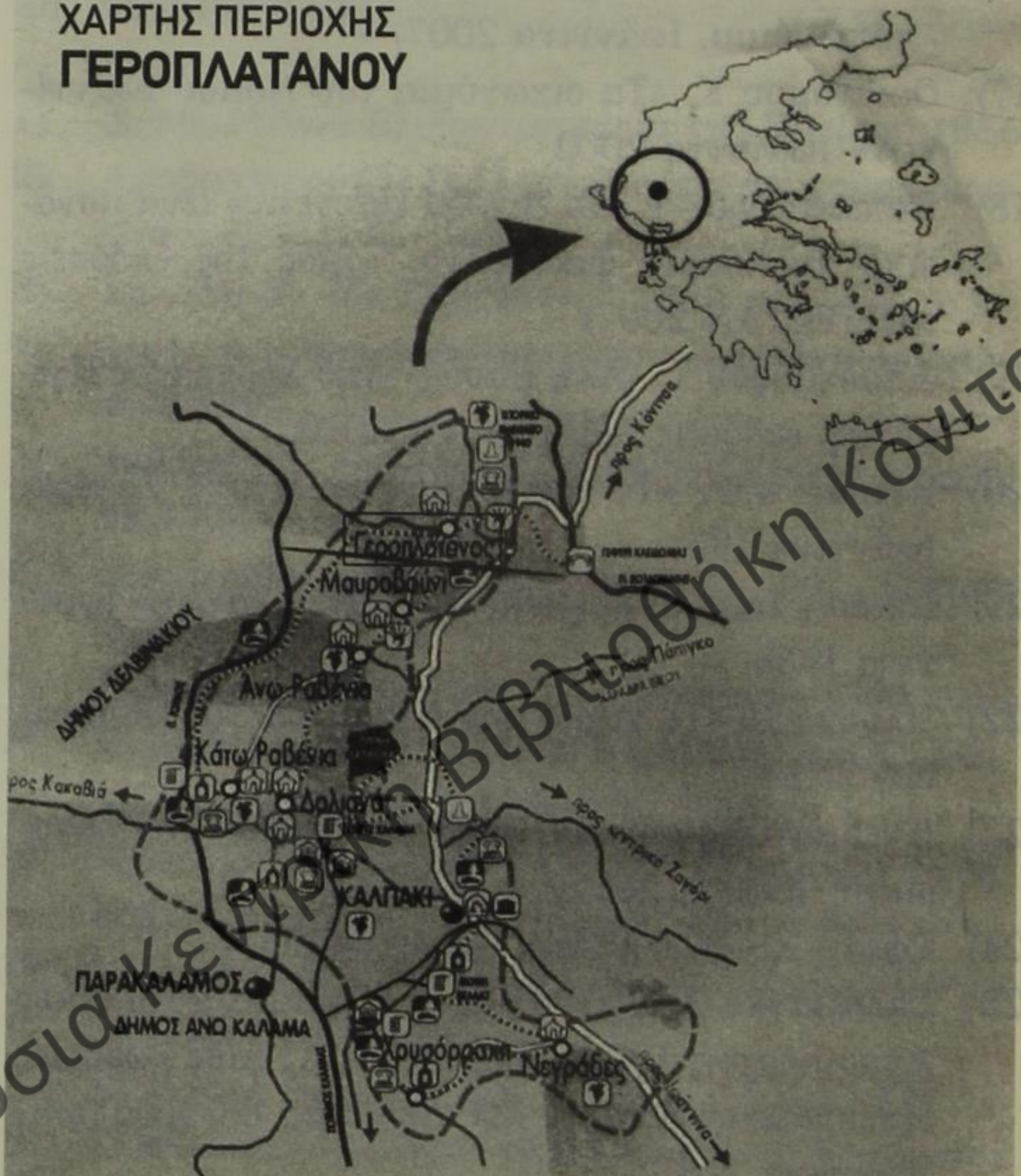
- 1) Αραβαντινού Π. Χρονογραφία της Ηπείρου 1856
- 2) Αραβαντινού Π. Συλλογή λογίων επί τουρκοκρατίας εκδ. Ε.Η.Μ. 1960
- 3) Βακάλη Θ. «Τα Ραβένια»
- 4) Δέμος Α. «Δρυμάδες Πωγωνίου Ιωαννίνων» Ιωάννινα 1991.
- 5) Δούσμπη Χ. «Ανθολόγιο Δημοσιευμάτων» Ιωάννινα 1998.
- 6) Εφημερίδα «Φωνή της Ηπείρου» Γ.Κ. Γάγαρη 1892-1918.
- 7) Εφημερίδα «Φωνή του Γεροπλατάνου» 1995-2013
- 8) Εγκυκλοπαίδεια ΠΑΙΠΥΡΟΥΣ ΛΑΡΟΥΣ ΜΠΙΡΙΤΑΝΙΚΑ τόμος 6ος 1980 copyright 1981.
- 9) Εγκυκλοπαίδεια ΥΔΡΙΑ Εταιρία Ελληνικών Εκδόσεων Α.Κ. τόμος 16ος σελ. 280 Αθήνα 1981
- 10) Κεραμίδης Δ. «ΜΕΒΓΕΖΑ» (Παλαιόπυργος) Πωγωνίου Ιωάννινα 2007
- 11) Κραψίτης Β. Λόγιοι της Ηπείρου Αθήνα 1979
- 12) Κωστούλα Κ. «Πωγωνιακά Χρονικά» Τ.3 Ιωάννινα 2001
13. Λαμπρίδου Ι. «Ηπειρωτικά αγαθοεργήματα» Αθήνα 1880.
- 14) Λαμπρίδου Ι. «Ηπειρωτικά μελετήματα» και «Ζαγοριακά» (Πογωνιακά) Αθήνα 1889 και έκδοση Ε.Η.Μ. Ιωάννινα
- 15) Μπούρη Γ. «Το Μεσοβούνι Δυτικού Ζαγορίου» Ιωάννινα 1996

- 16) Οικονόμου Σ. «ο Γεροπλάτανος (ιστορία - ιδιώματα - τοπωνύμια, Ιωάννινα 2007) »
- 17) Οικονόμου Κ. «Τα οικωνύμια του Νομού Ιωαννίνων» Ιωάννινα 2002
- 18) Παπασταύρου Τ. «Οι εθνικοί ευεργέτες» (ένα μοναδικό παγκόσμιο φαινόμενο, τόμος 1ος εκδόσεις ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ 2007)
- 19) Παπασταύρου Τ. «Αλή Πασάς» Από λήσταρχος Ηγεμόνας, εκδόσεις ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ 2010
- 20) Πέτσας Κ.Φ. «Το καστράκι στο Δυτικό Ζαγόρι» Ιωάννινα 1954
- 21) Πέτσα - Σαραλή «Αρίστη και Δυτικό Ζαγόρι» Ιωάννινα 1954
- 22) Πλόσκα Χ. «Το χωριό μου κάτω Ραβένια Πωγωνίου» ?? 1997
- 23) Πνευματικές φυσιογνωμίες Πωγωνίου. Πωγωνιασιακή Ένωση, Ιωάννινα 1984
- 24) Ράπτη Χ. «Η Ρουψιά» Ιωάννινα 2008
- 25) Σαλαμάγκα Δ. «ΖΟΥΛΕΪΚΑ» (Δοκίμιο ιστορικλής Ανάσυνθεσης 1388-1788) Μέρος Α', Αϊσέ Εκδόσεις Ηπειρωτικής Εστίας, ΙΣΤ μηνιαίας Επιθεώρησης, Ιωάννινα 1967
- 26) Στούπη Σ. «Πωγωνησιακά και Βησσανιώτικα» Τόμος Α+Β, Πάτρα 1962
- 27) Τζιόβα Π. «Τα Δολιανά της Ηπείρου»
- 28) Υφαντή Ν. «Η Πωγωνιανή - Παλιά Βοστίνα» Ιωάννινα 2005
- 29) Τουφίδης Σ. «Μαυροβούνι» «Το μπαλκόνι του Δυτικού Ζαγορίου» (Ιστορία - Παράδοση - Λαογραφία - Αναμνήσεις) Γιάννινα 2012.

ΧΑΡΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΥ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

	Όρια Δήμου		Νερόμυλος		Περιοχή φυσικού κάλλους
	Εθνικό δίκτυο		Θέση θείας		Αρχαιολογικός χώρος
	Επαρχιακό δίκτυο		Εκκλησία		Σπήλαιο
	Χωματόδρομος		Μοναστήρι		Μνημείο
	Οδοιπορικά μονοπάτια		Μουσείο / Έκθεση		Πέτρινο γεφύρι
	Ποτάμια		Πηγή		
	Ρέματα				

25. Σωκράτης Μ. Οικονόμου

Γεννήθηκε στο Γεροπλάτανο Πωγωνίου Ιωαννίνων το 1936 από φτωχούς γονείς. Η μητέρα του αγρότισσα και ο πατέρας του ταξιδευόμενος αρτεργάτης. Αγάπησε τον τόπο, στον οποίο είδε το πρώτο φως της ζωής του. Είναι ο άνθρωπος που προσπάθησε στη ζωή του ευγενικά να διαφωτίσει και διδάξει την ιστορία του τόπου του, με έρευνα των ιστορικών στοιχείων και την ταξινόμηση λαογραφικού υλικού και την δημοσίευση όλων αυτών των στοιχείων. Έζησε και μεγάλωσε μέσα στον πόλεμο του '40, την κατοχή και τον φοβερό εμφύλιο πόλεμο.

Φοίτησε για λίγο στο Σχολείο του χωριού του, το καλοκαίρι κάτω από τις σχολικές ακακίες, στο χαγιάτι της εκκλησίας και στο παλιό καφενείο του χωριού του, γιατί το ωραίο Δημοτικό το είχαν κάψει οι Ιταλο-Αλβανοί στις 31η Οκτωβρίου 1940 και χρησιμοποιούσαμε για Σχολείο το χαγιάτι της Εκκλησίας. Ο πόλεμος η κατοχή και ο εμφύλιος του έχουν αφήσει πληγές και φοβερά βιώματα.

Κατά τη διάρκεια του εμφυλίου βρέθηκε σ' ένα άλλο "περιβάλλον" στην "παιδόπολη" Πατρών μ' όλα τα γνωστά βιώματα και σαν μικρός ξενιτεμένος στερήθηκε το μητρικό χάδι, την οικογενειακή θαλπωρή και τις ξέγνοιαστες παιδικές χαρές του χωριού.

Μετά τον πόλεμο φοίτησε στο Γυμνάσιο Πωγωνιάς ζώντας πάλι, λόγω οικονομικών προβλημάτων,

στο Γυμνασιακό Οικοτροφείο Πωγωνιανής. Τελείωσε με άριστα το Γυμνάσιο. Σπούδασε στην Ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία Ιωαννίνων δάσκαλος.

Κατά τη στρατιωτική θητεία του υπερέτησε ως Στρατο-δάσκαλος, στην κεντρική Ορεινή Μακεδονία επί δυο χρόνια. Ο παιδαγωγικός του ζήλος, ο πατριωτικός ενθουσιασμός και η αγάπη του για τη Μακεδονία μας εκφράστηκε με πολλά συγχαρητήρια από το στρατηγό Διοικητή της II Μεραρχίας στην ημερήσια διαταγή του της 22ης Ιουνίου 1960.

Μετά το στρατό διορίστηκε δάσκαλος στην επαρχία Πωγωνίου και δίδαξε στα σχολεία του Πωγωνίου και Κόνιτσας και πρόσφερε αγωγή, παιδεία και μόρφωση στους μικρούς του μαθητές μεταλαμπαδεύοντας το φως του πνεύματος και το εθνικό παλμό, αλλά και κοινωνική βοήθεια και συμπαράσταση στους κατοίκους του χωριών που υπερέτησε.

Μετεκπαιδεύτηκε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών στην Ειδική Αγωγή και υπηρέτησε πολλά χρόνια στα πρότυπα Δημοτικά Σχολεία της Ζ.Π.Α. Ιωαννίνων.

Αργότερα προάγεται σε Σχολικό Σύμβουλο πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης - Ειδικής Αγωγής - Νοτιοδυτικής Ελλάδας με έδρα την Πάτρα, με Παιδαγωγική Ζώνη ευθύνης από το Μενίδι Άρτας μέχρι το μακρινό Νότιο Γύθειο, όπου με υπευθυνότητα και υπηρεσιακή ευσυνειδησία εκτέλεσε τα παιδαγωγικά και Διοικητικά του καθήκοντα.

Τέλος το 1996 συνταξιοδοτήθηκε, εξαντλώντας όλη την εκπαιδευτική και Υπαλληλική ιεραρχία.

Είναι παντρεμένος με τη Ναυσικά Α. Νάσση, έχει δύο γιους επιστήμονες και νύφες επιστήμονες, με επιστημονική δράση και κοινωνική προσφορά, κι έχει δύο εγγονές, άριστες φοιτήτριες.

Κατά τη διάρκεια της διδασκαλικής του πορείας ασχολήθηκε με τα πολιτιστικά δρώμενα του τόπου και της επαρχίας του και ως συνδικαλιστής με τα ζητήματα τα εκπαιδευτικά του κλάδου του, αλλά και ως συνταξιούχος και σήμερα σχολείται.

Είναι Γενικός Γραμματέας του Συνδέμου Πολιτικών Συνταξιούχων Νομού Ιωαννίνων, μέλος του Συλλόγου Συνταξιούχων Εκπαιδευτικών Νομού Ιωαννίνων και δραστήριο μέλος πολλών μορφωτικών και πολιτιστικών Συλλόγων.

Ενδιαφέρεται για τα κοινά.

Έγραψε διάφορες μελέτες και αναλύσεις για τον ήθος του Παπαδιαμάντη, ανάλυση των ποιημάτων του Γ. Δροσίνη «οι δυο φτωχοί» και «τι θέλω» με λογοτεχνική χάρη και επιστημονική εμβρίθεια.

Ακόμη και σήμερα γράφει διάφορα άρθρα, στον τοπικό και περιφερειακό τύπο, ιστορικού - παιδαγωγικού και πατριδογνωστικού κ.ά. περιεχομένου.

Στα κείμενά του, αποτυπώνεται, το ζοφερό κλίμα του τότε πολέμου και της κατοχής, σκιαγραφεί με ιδιαίτερη οξυδέρκεια τα περασμένα και τα παθήματα των Ελλήνων και των χωριανών του και δίνει μια ζωντανή εικόνα της σημερινής κατάστασης.

Συχνά αναφέρεται και στα προσωπικά του βιώματα ιδίως της ορφάνεψής του, λόγω θανάτου του πατέρα του,

όταν ακόμη ήταν μαθητής Γυμνασίου και στις οικονομικές δυσκολίες που πέρασε κατά τη μαθητική του ζωή.

Επίσης συχνά εισηγείται διάφορα θέματα σε εκπαιδευτικά σεμινάρια και είναι ομιλητής σε θρησκευτικές γιορτές και εθνικές επέτειους.

Έγραψε δύο βιβλία.

α) Ο Γεροπλάτανος (ιστορία-ιδιώματα-τοπωνυμικά)

β) Ήδη και έδιμα Γεροπλατάνου

Εκδίδει τη διμηνιαία τοπική εφημερίδα "Η Φωνή του Γεροπλατάνου" και με έμφαση τονίζει: πως ήταν, πως είναι σήμερα το χωριό και πως μπορεί να είναι αύριο και δίνει μια νότα αισιοδοξίας για τη γενέθλια γη των προγόνων του.

Σήμερα ζει μεταξύ Ιωαννίνων και του χωριού του.

Μεγαλύτερη ευχαρίστησή του, είναι το διάβασμα, γι' αυτό και περνάει ατελείωτες ώρες στις βιβλιοθήκες (Ε.Η.Μ. Βιβλιοθήκη και Δήμου Ιωαννιτών κ.α.)

Είναι ευχάριστος στις παρέες του με τις ιστορίες του, τις παλιές διηγήσεις του και γενικά με τις πνευματικές συζητήσεις και αναζητήσεις.

Ημίσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσο